

ΓΥΝΑΙΚΕΣ & ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	4
ΕΝΟΤΗΤΕΣ: ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.....	9
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	10
ΕΝΑΡΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 1	13
1.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΚΟΥΝΙΑ»	14
1.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: «ΑΝΤΡΑΣ Η ΓΥΝΑΙΚΑ».....	16
ΕΝΟΤΗΤΑ 2.....	15
2.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΒΓΑΖΟΥΜΕ ΤΑ ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ»	18
2.2 ΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ... ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»	19
2.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ.....	20
ΕΝΟΤΗΤΑ 3.....	21
3.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΟΥ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙΣ	22
3.2 ΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ».....	24
3.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: «ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 4.....	29
4.1 ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	30
4.2 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ»	31
4.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΣ	34
ΕΝΟΤΗΤΑ 5.....	37
5.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΖΩΗΣ	38
ΕΝΟΤΗΤΑ 6.....	43
6.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.....	44
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	46
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ	47

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Γυναίκες και Στερεότυπα» δημιουργήθηκε με σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα στερεοτύπων για το γυναικείο φύλο και τον αντίκτυπο αυτών στην καθημερινότητα της ελληνικής κοινωνίας. Η υιοθέτηση έμφυλων στερεοτύπων τόσο σε ατομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο έχει συνδεθεί με αρνητικά αποτελέσματα στην αυτοπεποίθηση, στην αίσθηση αυτό-αποτελεσματικότητας και στην γενικότερη συναισθηματική ζωή των ατόμων. Δεδομένου ότι τα έμφυλα στερεότυπα εγκαθίστανται από μικρή ηλικία στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν την καθημερινότητα, η παρέμβαση για την αναδόμηση και την αποκατάστασή τους είναι σημαντικό να πραγματοποιείται σε νεαρές ηλικίες, ώστε να διακόπτεται έγκαιρα ο φαύλος κύκλος της αναμετάδοσης και ενδυνάμωσής τους στην ενήλικη ζωή. Το παρόν πρόγραμμα έχει δομηθεί με τέτοιον τρόπο, ώστε να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα τομέων στους οποίους τα στερεότυπα για το γυναικείο φύλο έχουν εγκατασταθεί και συντηρούνται. Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν, με βιωματικό τρόπο και με συνεργατικές δραστηριότητες, να αναγνωρίσουν τα στερεότυπα για το γυναικείο φύλο που ελλοχεύουν σε διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας και θα κληθούν να εντοπίσουν τα αντίστοιχα στερεότυπα που ενδεχομένως να διατηρούν οι ίδιοι. Ο ευρύτερος στόχος του παρόντος προγράμματος είναι η αναδόμηση των στερεοτύπων για το γυναικείο φύλο που πιθανόν φέρει ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια σε προσωπικό επίπεδο, ώστε αυτά να αποδυναμωθούν και σταδιακά να μειωθεί ο αντίκτυπός τους στην συναισθηματική και κοινωνική ζωή των ατόμων.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το εγχειρίδιο για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Γυναίκες και Στερεότυπα» απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν να παρέχουν στους μαθητές και τις μαθήτριές τους ευκαιρίες για ευαισθητοποίηση σε ζητήματα έμφυλων στερεοτύπων και να ενισχύσουν την ικανότητα των μαθητών για ρεαλιστική κοινωνική κατανόηση και κοινωνική ισότητα. Μέσω του προγράμματος αυτού, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία να εντοπίσουν στερεότυπα φύλου που ενδεχομένως να διατηρούν οι ίδιοι και να τα αναδομήσουν, μέσω της εκτέλεσης του προγράμματος με τους μαθητές. Συστήνεται οι εκπαιδευτικοί να έχουν μελετήσει ολόκληρο το εγχειρίδιο για το παρόν πρόγραμμα πριν ξεκινήσουν την υλοποίησή του και να ακολουθήσουν τα βήματα που προτείνονται πιστά. Οι εκπαιδευτικοί είναι σημαντικό να έχουν αποκτήσει εξοικείωση με όλες τις Ενότητες του προγράμματος πριν ξεκινήσουν την εφαρμογή του και να έχουν ολοκληρώσει την προετοιμασία των απαιτούμενων υλικών (π.χ. κείμενα, χαρτόνια). Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δώσουν οι εκπαιδευτικοί στο πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών και να εφαρμόσουν προσαρμογές σε κάποιες από τις προτεινόμενες δραστηριότητες, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο από εκείνους. Επιπλέον, δεδομένου ότι το περιεχόμενο του προγράμματος περιλαμβάνει την Ενότητα «Γυναίκες και Έμφυλη Βία», περιγράφοντας το φαινόμενο και τις μορφές του, είναι πιθανό κάποιος μαθητής/μαθήτρια να θελήσει να μοιραστεί κάποιο προσωπικό ή οικογενειακό βίωμα. Αν και η παράθεση προσωπικών εμπειριών δεν είναι ούτε απαραίτητη, αλλά ούτε και προαπαιτούμενη για την εφαρμογή αυτού του προγράμματος, ο/η εκπαιδευτικός χρειάζεται να ακούσει με κατανόηση και αποδοχή τον μαθητή/την μαθήτρια – σε περίπτωση εξιστόρησης βίαιου περιστατικού έμφυλης βίας- και να συμβουλευτεί άμεσα τον/την σχολικό/ή ψυχολόγο προκειμένου να δώσει κατευθυντήριες οδηγίες για τον περαιτέρω χειρισμό του γεγονότος.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Γυναίκες και Στερεότυπα» αποτελείται από 6 ενότητες και διαρκεί περίπου 120 λεπτά. Κάθε ενότητα συνδέεται νοηματικά με την προηγούμενη, ωστόσο είναι έτσι σχεδιασμένη, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και αυτόνομα. Με τον τρόπο αυτόν ο/η εκάστοτε εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει και αποσπασματικά το υλικό ανάλογα με τον χρόνο που θα έχει στη διάθεσή του και τους επιμέρους εξατομικευμένους στόχους που ενδεχομένως να θέσει για το κάθε τμήμα παιδιών. Το παρόν πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται ρεαλιστικά στις ανάγκες ενός τμήματος αποτελούμενο από 20 έως 30 μαθητές και μαθήτριες και να προωθεί την συνεργατική επεξεργασία των δραστηριοτήτων. Το υλικό εργασίας του εν λόγω προγράμματος αποτελείται από τα εξής εργαλεία:

- Παρουσίαση για τους μαθητές/μαθήτριες
- Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς

Οι Ενότητες του προγράμματος είναι οι ακόλουθες:

- 1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ;**
- 2. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ**
- 3. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ**
- 4. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ**
- 5. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ**

Κάθε Ενότητα περιλαμβάνει σχεδόν αποκλειστικά δραστηριότητες διαδραστικού τύπου (π.χ. μελέτες υποθετικών ιστοριών, παιχνίδια ρόλων, καταιγισμός ιδεών και συζήτηση αυτών, ομαδικές εργασίες). Με τον τρόπο αυτόν, η διαδικασία της μάθησης αποκτά έναν βιωματικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται στο σχολείο. Κάθε δραστηριότητα που περιλαμβάνεται στο παρόν πρόγραμμα προωθεί ένα μοντέλο ενεργητικής συμμετοχής και μάθησης για τους μαθητές έτσι, ώστε οι κεντρικές ιδέες του προγράμματος και η αλλαγή των στερεοτύπων να εκπορεύεται από τους ίδιους τους και να μην αποτελεί προϊόν παθητικής ακρόασης πληροφοριών.

- Διάρκεια
- Εισαγωγή
- Μαθησιακοί στόχοι
- Απαιτούμενο Υλικό
- Διαδικασία Εφαρμογής

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε κάθε Ενότητα ακολουθούν την ακόλουθη δομή:

Η «**Διάρκεια**» των δραστηριοτήτων έχει υπολογιστεί για την πραγματοποίηση του προγράμματος με ομάδες 20 έως 30 μαθητών και μαθητριών. Όμως, είναι να δυνατόν να πραγματοποιηθούν αλλαγές στη συνθήκη αυτή και στον χρόνο που θα αφιερώσουν οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας εργασίας, το κίνητρο των μαθητών για εμπλοκή και περαιτέρω διερεύνηση και την εμπειρία του ίδιου του εκπαιδευτικού στη θεματική των έμφυλων στερεοτύπων.

Η «**Εισαγωγή**» περιλαμβάνει μια σύντομη ανασκόπηση της δραστηριότητας και σχόλια για την μετάβαση του εκπαιδευτικού από τη μία θεματική στην επόμενη.

Οι «**Μαθησιακοί Στόχοι**» περιλαμβάνουν μια περιγραφή των προτεινόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από την ενεργό εμπλοκή των μαθητών με τη δραστηριότητα.

Το «**Απαιτούμενο Υλικό**» παρέχει πληροφορίες στους εκπαιδευτικούς για την προετοιμασία και για τα απαραίτητα υλικά (π.χ. χαρτόνια, μαρκαδόρους) προς την υλοποίηση της δραστηριότητας. Ακόμα, περιλαμβάνονται σε αυτό το μέρος και Ιστορίες ή κείμενα που θα διανεμηθούν στους μαθητές σχετικά με κάποιες συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Η «**Διαδικασία Εφαρμογής**» περιλαμβάνει μια βήμα προς βήμα περιγραφή της διαδικασίας που αναμένεται να πραγματοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων εντός πλαισίου τάξης. Στο μέρος αυτό, έχει καταβληθεί προσπάθεια, ώστε να προσφέρονται, στο μέτρο του δυνατού, φράσεις που μπορεί να αναπαράγει αυτολεξεί ο/η εκπαιδευτικός σχετικά με τις κατευθύνσεις που θα πρέπει να απευθύνει προς τους μαθητές/μαθήτριες και προτάσεις για περεταίρω διάνθιση της συζήτησης. Προκειμένου να γίνονται άμεσα αντιληπτές αυτές οι «**αυτολεξεί διατυπώσεις**» από τον/την εκπαιδευτικό, παρατίθενται στο εγχειρίδιο αυτό με **πορτοκαλί χρώμα**.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ: ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Παρακάτω παρουσιάζονται αδρομερώς οι σκοποί και οι επιμέρους στόχοι της κάθε Ενότητας που απαρτίζει το εκπαιδευτικού προγράμματος «Γυναίκες και Στερεότυπα».

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ; (20 ΛΕΠΤΑ)

Στόχος της πρώτης ενότητας είναι τα παιδιά να κατανοήσουν τι είναι τα στερεότυπα και να μπορούν να τα αναγνωρίζουν. Η έμφαση εστιάζεται στα στερεότυπα των φύλων (gender stereotypes) και στον ρόλο που αυτά επιτελούν διαχρονικά. Το υλικό περιλαμβάνει την χρήση βίντεο, το οποίο παρουσιάζει στους μαθητές/στις μαθήτριες τι είναι τα στερεότυπα φύλου και τον ρόλο τους. Στη συνέχεια, ακολουθεί συνεργατική δραστηριότητα, στην οποία οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και πρέπει να συζητήσουν και να καταγράψουν σε δύο στήλες τα στερεότυπα φύλου που χαρακτηρίζουν τις γυναίκες και τους άντρες. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/μαθήτριες θα κατανοήσουν ότι τα στερεότυπα φύλου συχνά είναι αντιφατικά μεταξύ των δύο φύλων (π.χ. άντρες και δύναμη –σε αντίθεση με- γυναίκες και ευαλωτότητα) και ανάλογα με τις απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών, ο/η εκπαιδευτικός –έπειτα από συζήτηση μαζί τους- θα χωρίσει τα στερεότυπα σε κατηγορίες (εξωτερική εμφάνιση, εργασία, κ.λ.π). Ο διαχωρισμός αυτός θα ανταποκρίνεται στις ενότητες που θα παρουσιαστούν στο εν λόγω μοοο.

2. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ (20 ΛΕΠΤΑ)

Στόχος της ενότητας αυτής είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν τα στερεότυπα ομορφιάς και εξωτερικής εμφάνισης σχετικά με το γυναικείο φύλο. Έμφαση θα δοθεί στον εντοπισμό τους και στον αρνητικό αντίκτυπο που προκαλούν στην αυτοεκτίμηση των γυναικών. Οι μαθητές/μαθήτριες θα μπουν σε διαδικασία αμφισβήτησης των γυναικείων προτύπων ομορφιάς και θα διαχωρίσουν την πραγματική εικόνα των γυναικών από την εικόνα που προβάλλεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Με τον τρόπο αυτό, φωτίζεται στους μαθητές/στις μαθήτριες η αντίθεση της πραγματικότητας με τα φίλτρα των διάφορων εφαρμογών και προωθείται μια υγιής και ρεαλιστική αντίληψη της εξωτερικής εμφάνισης και των στερεοτύπων που τη συνοδεύουν. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να παρακολουθήσουν οπτικοακουστικό υλικό σχετικά με τα πρότυπα γυναικείας ομορφιάς και τους ρόλους τους στο σήμερα. Στη συνέχεια, χωρίζονται σε ομάδες, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια, και τους ζητείται να καταγράψουν 5 στερεότυπα ομορφιάς που συνοδεύουν το γυναικείο φύλο. Έπειτα, καλούνται να απαντήσουν σε αυτά με ρεαλιστικές-αναδομημένες δικές τους πεποιθήσεις. Με τον τρόπο αυτό, προωθείται η συζήτηση και η αμφισβήτηση γύρω από τα στερεότυπα ομορφιάς.

3. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ (20 ΛΕΠΤΑ)

Στόχος σε αυτή την ενότητα είναι να εντοπιστούν τα στερεότυπα στην εργασία των γυναικών στην Ελλάδα του 2024. Οι μαθητές/μαθήτριες θα αναγνωρίσουν τις έμφυλες διακρίσεις στον επαγγελματικό χώρο και, παράλληλα, θα έρθουν σε επαφή –μέσω οπτικοακουστικού υλικού- με γυναίκες που έχουν διαπρέψει επαγγελματικά σε διάφορους τομείς. Με τον τρόπο αυτόν, θα αμφισβητήσουν τα στερεότυπα που συνοδεύουν τις γυναίκες στον επαγγελματικό τομέα, έχοντας πλέον ρεαλιστικά και ακριβή στοιχεία σχετικά με την επάρκεια και την ικανότητα των γυναικών για επιτυχία στο επαγγελματικό γίνεσθαι. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται στους μαθητές/μαθήτριες ένα κείμενο με στοιχεία για την ανισότητα των φύλων στην εργασία στην Ελλάδα. Έπειτα, ζητείται από τους μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν στο κείμενο τις βελτιώσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στον ελλαδικό χώρο σχετικά με την ισότητα των φύλων στην εργασία (με στόχο την ανάπτυξη της ιδέας πως η κατάστα-

ση όχι μόνο είναι δυναμική, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να βελτιωθεί και να επέλθει ισότητα), αλλά και τους τομείς που η ανισότητα συνεχίζει να υφίσταται (με στόχο την ενημέρωση των παιδιών και την αύξηση του κινήτρου τους για αλλαγή της εν λόγω κατάστασης).

4. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ (20 ΛΕΠΤΑ)

Στην ενότητα αυτή οι μαθητές/μαθήτριες θα καλούνται να εντοπίσουν στερεότυπα που αφορούν στα συναισθήματα και τις συμπεριφορές του γυναικείου φύλου. Σε μια λίστα από φράσεις, θα πρέπει να αναγνωρίσουν ποιες αναπαράγουν στερεότυπα σχετικά με την συναισθηματική κατάσταση των γυναικών και τις συμπεριφορές που θεωρούνται τυπικές για το γυναικείο φύλο. Στόχος είναι να κατανοήσουν πως τα στερεότυπα δεν αφορούν μόνο εξωτερικές πτυχές της κοινωνίας (ομορφιά, εργασία), αλλά και τη φύση των ανθρώπινων σχέσεων και των συναισθημάτων. Θα ζητηθεί από τους μαθητές/τις μαθήτριες να εμπλουτίσουν τη λίστα με φράσεις που μπορεί να σκεφτούν και στη συνέχεια θα υπάρξει συζήτηση γύρω από το εάν κάποιες από αυτές τις φράσεις έχουν ακούσει ή και αναπαράγει στο παρελθόν τα ίδια. Στο έδαφος αυτό, εισάγεται το φαινόμενο της έμφυλης βίας, δεδομένου ότι στηρίζεται σε στερεότυπα ευαλωτότητας, αδυναμίας και κατωτερότητας του γυναικείου φύλου. Παρουσιάζεται, λοιπόν, στους μαθητές/στις μαθήτριες οπτικοακουστικό υλικό που περιγράφει τι είναι έμφυλη βία. Στη συνέχεια, οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να χωριστούν σε μικρές ομάδες, να μελετήσουν κάποιες υποθετικές ιστορίες και να συζητήσουν τις επιπτώσεις της έμφυλης βίας στα άτομα που πλήττονται από αυτήν και στην κοινωνία ως σύνολο, καθώς επίσης και να εξετάσουν το ζήτημα της προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου.

5. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ (20 ΛΕΠΤΑ)

Μέχρι την ενότητα αυτή, οι μαθητές/μαθήτριες θα έχουν ήδη κατανοήσει τι είναι τα στερεότυπα, τους τομείς στους οποίους εμφανίζονται και τους παράγοντες διατήρησής τους. Στόχος, λοιπόν εδώ, είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν τα στερεότυπα που τρέφουν οι ίδιοι/ίδιες μέσα τους και να αξιολογήσουν το πώς τους/τις έχουν επηρεάσει. Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι να εστιάσει στην κριτική σκέψη των μαθητών/μαθητριών και να την ενισχύσει, προωθώντας τους το μήνυμα ότι ο κάθε ένας τους ξεχωριστά, με την προσωπική του στάση, μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στον περιορισμό των στερεοτύπων και των συνεπειών τους στην κοινωνία. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η ενότητα αυτή να διαρκέσει περισσότερο χρόνο από τις υπόλοιπες, λόγω της σημαντικότητάς της στην αναδόμηση των στερεοτύπων. Στην ενότητα αυτή οι μαθητές/μαθήτριες θα κληθούν να ολοκληρώσουν μια βιωματική άσκηση, σχετική με τα στερεότυπα στα οποία έχουν προσπαθήσει να ανταποκριθούν οι ίδιοι/ίδιες, ενώ στη συνέχεια η βιωματική άσκηση θα λάβει συνεργατική μορφή και οι μαθητές/μαθήτριες θα αναστοχαστούν τα στερεότυπα που καλείται μια γυναίκα στην Ελλάδα διαχρονικά στη ζωή της. Σε αυτό το στάδιο, τα κορίτσια θα αισθανθούν ταύτιση με τη δραστηριότητα και τα αγόρια θα κληθούν να μπουν στη θέση των γυναικών, καλλιεργώντας ενσυναίσθηση. Μέσω της δημιουργίας αυτής της δομημένης θεώρησης της πορείας της ζωής ενός ατόμου, οι μαθητές/μαθήτριες θα συνειδητοποιήσουν τους τρόπους και τις διαδικασίες που κρύβονται πίσω από την εκμάθηση των έμφυλων ρόλων και συμπεριφορών και θα κινητοποιηθούν να εξετάσουν με κριτική οπτική την έννοια του φύλου και των στερεοτύπων που επιφέρει στις δικές τους ζωές.

6. ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ (20 ΛΕΠΤΑ)

Στόχος αυτής της ενότητας, είναι οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν με τρόπο βιωματικό το πως τα στερεότυπα φύλου επηρεάζουν τα συναισθήματα και τις αποφάσεις των γυναικών. Αφού έχουν αναγνωρίσει τυχόν στερεότυπα που φέρουν οι ίδιοι και έχουν κινητοποιηθεί να εξετάσουν με κριτική σκοπιά τα έμφυλα στερεότυπα, οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να κάνουν διάλογο ως ομάδα πλέον απέναντι σε ζητήματα σχετικά με τις γυναίκες και το ταξίδι. Παρακολουθώντας οπτικοακουστικό υλικό, δημιουργείται το έδαφος, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να αξιολογήσουν πως τα στερε-

ότυπα για το φύλο ενός ατόμου μπορούν να επηρεάσουν σημαντικές αποφάσεις για τη ζωή του και να «μπουν στη θέση» ενός κοριτσιού στο σήμερα, το οποίο προσπαθεί να αποφασίσει εάν θα φύγει για σπουδές στο εξωτερικό, καλλιεργώντας ενσυναίσθηση. Μέσω του διαλόγου με όλη την ομάδα, οι μαθητές/ μαθήτριες θα αναλογιστούν τα αποτελέσματα που επιφέρουν τα έμφυλα στερεότυπα απέναντι στα συναισθήματα, στις σκέψεις και στη συμπεριφορά των γυναικών και των κοριτσιών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Πριν την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματός «Γυναίκες και Στερεότυπα» από τον/την εκπαιδευτικό, είναι σημαντικό να ενημερωθούν για αυτό οι μαθητές/μαθήτριες και να αποκτήσουν πληροφορίες για τον στόχο αυτής της δράσης στο πλαίσιο του σχολείου:

«Στην τάξη μας θα δουλέψουμε πάνω σε ένα πρόγραμμα που ονομάζεται «Γυναίκες και Στερεότυπα». Στο πρόγραμμα αυτό θα μάθουμε τι είναι τα έμφυλα στερεότυπα, θα μπορούμε να τα αναγνωρίζουμε και να τα αμφισβητήσουμε μέσα από διαδραστικές δραστηριότητες, παιχνίδια ρόλων και ομαδικές συζητήσεις!»

Προτείνεται οι μαθητές/μαθήτριες να λάβουν γνώση εκ των προτέρων για τη διάρκεια και τις διδακτικές ώρες στις οποίες θα πραγματοποιηθεί το πρόγραμμα από τον/την εκπαιδευτικό.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Η διδασκαλία της θεματικής των έμφυλων στερεοτύπων αποτελεί έναν τομέα εκπαίδευσης ο οποίος χρειάζεται να προσεγγίζεται με προσοχή, κατανόηση και ευαισθησία από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Παρακάτω, παρατίθενται ορισμένες κατευθυντήριες προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή πρακτική στην προσέγγιση των έμφυλων στερεοτύπων:

- ▶ **Δημιουργία ενός Ασφαλούς και Συμπεριληπτικού Περιβάλλοντος:** Είναι σημαντικό να καλλιεργηθεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον εντός πλαισίου τάξης, στο οποίο όλοι οι μαθητές/μαθήτριες θα έχουν τη δυνατότητα να εκφράζονται ελεύθερα, χωρίς φόβο για πιθανές διακρίσεις ή κοροϊδία. Η ανοιχτή επικοινωνία και ο σεβασμός αποτελούν απαραίτητα συστατικά για την επιτυχία αυτής της προσέγγισης.
- ▶ **Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση των Εκπαιδευτικών:** Πριν από τη διδασκαλία, οι εκπαιδευτικοί είναι σημαντικό να έχουν κατανοήσει βαθιά το ζήτημα των έμφυλων στερεοτύπων, να είναι σε θέση να τα αναγνωρίζουν στις διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας και να δύνανται να εντοπίσουν τα έμφυλα στερεότυπα τα οποία ενδεχομένως να διατηρούν οι ίδιοι. Παράλληλα, οι επιμορφώσεις και σεμινάρια σχετικά με την ισότητα των φύλων μπορούν να ενισχύσουν τους/τις εκπαιδευτικούς στον καθημερινό τους ρόλο και στην συμβολή τους για την αναθεώρηση των έμφυλων στερεοτύπων.
- ▶ **Ενθάρρυνση της Κριτικής Σκέψης:** Είναι σημαντικό, οι μαθητές/μαθήτριες, μέσα από την καθημερινή τριβή τους σχολείο, να ενθαρρύνονται να αναλύουν και να αμφισβητούν τα έμφυλα στερεότυπα που συναντούν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στα σχολικά βιβλία και στην καθημερινή ζωή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αδράξουν αυτές τις ευκαιρίες και να χρησιμοποιούν παραδείγματα από την επικαιρότητα ή από την ιστορία προκειμένου να φωτίσουν τη διαδικασία με την οποία τα έμφυλα στερεότυπα επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές των ατόμων.
- ▶ **Πρωώθηση Κλίματος Ισότητας και Δικαιοσύνης στην Τάξη:** Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διδάσκουν τις αξίες της ισότητας και της δικαιοσύνης εντός πλαισίου σχολικής τάξης, τονίζοντας τη σημασία της ίσης πρόσβασης στις ευκαιρίες για όλους, ανεξαρτήτως φύλου. Το κλίμα αυτό μπορεί να ενισχυθεί μέσω της εφαρμογής της ίσης συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών σε όλους τους τομείς του σχολείου, ανεξαρτήτως φύλου.
- ▶ **Ενίσχυση της Ισότητας των Φύλων στο Σχολείο:** Οι εκπαιδευτικοί είναι σημαντικό να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών ανεξαρτήτως φύλου, δίνοντας έμφαση στην ομαδικότητα και στα οφέλη της συλλογικής μάθησης. Αυτή η πρακτική αναμένεται να ωφελήσει στην αποδυνάμωση των διαχωριστικών γραμμών που βασίζονται σε έμφυλα στερεότυπα και να προάγει την ισότητα, την αλληλοκατανόηση και την συμπεριληψη.
- ▶ **Αντιμετώπιση των Προκαταλήψεων:** Τη στιγμή που εντοπίζονται προκαταλήψεις ή ανισότητες στη συμπεριφορά των μαθητών/μαθητριών, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να τις αντιμετωπίζουν άμεσα, αξιοποιώντας τις ως ευκαιρίες για συζήτηση και μάθηση μέσα στην τάξη. Είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζεται εγκαίρως κάθε μορφή έμφυλης διάκρισης ή αποκλεισμού ως μη αποδεκτή.
- ▶ **Συμμετοχή της Κοινότητας:** Η εκπαίδευση για τα έμφυλα στερεότυπα δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσα στα πλαίσια της τάξης. Άλλωστε, η σχολική τάξη και το σχολείο αποτελούν έναν αντικατοπτρισμό της κοινωνίας. Η εκπαίδευση για τα έμφυλα στερεότυπα είναι σημαντικό να προωθείται και στα εκτός σχολείου πεδία, με τα οποία οι μαθητές/μαθήτριες αλληλεπιδρούν και βρίσκονται σε τριβή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργάζονται με γονείς και την ευρύτερη κοινότητα για την προώθηση της ισότητας των φύλων, μέσω εκδηλώσεων, εργαστηρίων ή και ενημερωτικών δράσεων.

Με την εφαρμογή των παραπάνω πρακτικών τόσο κατά τη διάρκεια εφαρμογής του παρόντος προγράμματος, όσο και σε καθημερινό επίπεδο διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας γενιάς που αναγνωρίζει εγκαίρως, αμφισβητεί και τελικά αναδομεί και υπερβαίνει τα έμφυλα στερεότυπα, προωθώντας μια πιο δίκαιη και ισότιμη κοινωνία.

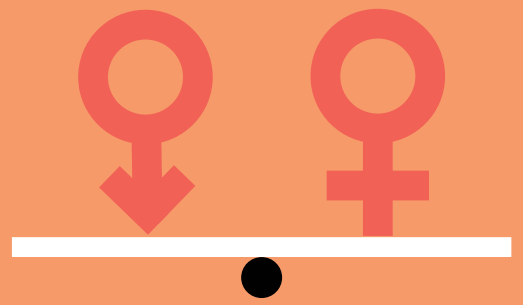
ΕΝΑΡΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Παρουσιάστε στους μαθητές/μαθήτριες τη διαφάνεια 1 και εστιάστε στην εικόνα (εικόνα εξωφύλλου.) Ρωτήστε τους μαθητές/μαθήτριες:

«Τι παρατηρείτε σε αυτή την εικόνα; Ποια στερεότυπα για τις γυναίκες βλέπετε;»

Στόχος είναι να ανταποκριθούν αναφερόμενοι στα στερεότυπα απέναντι στο γυναικείο φύλο. Οι προσδοκώμενες απαντήσεις περιλαμβάνουν «γυναίκα νοικοκυρά, γυναίκα μαγείρισσα, γυναίκα και ομορφιά, γυναίκες και στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης».

Με τον διάλογο αυτό δημιουργείται το έδαφος για τις ενότητες που θα παρουσιαστούν και οι μαθητές/μαθήτριες συντονίζονται με τις δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν.

01

Τι είναι τα έμφυλα στερεότυπα;

1.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΚΟΥΝΙΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ 3, 4 & 5

Η Ενότητα 1 ξεκινά με την παρουσίαση του ορισμού για τα έμφυλα στερεότυπα και ακολουθείται από το οπτικοακουστικό υλικό «Στερεότυπα από κούνια». Στόχος της πρώτης ενότητας είναι οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν τι είναι τα στερεότυπα και να μπορούν να τα αναγνωρίζουν. Η έμφαση εστιάζεται στα στερεότυπα των φύλων (gender stereotypes) και στον ρόλο που αυτά επιτελούν διαχρονικά. Το οπτικοακουστικό υλικό παρουσιάζει στους μαθητές/στις μαθήτριες τι είναι τα στερεότυπα φύλου και τον ρόλο τους.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Ξεκινήστε την παρουσίαση προωθώντας τον διάλογο για τα έμφυλα στερεότυπα. Ρωτήστε τους μαθητές/μαθήτριες τι νομίζουν πως είναι τα έμφυλα στερεότυπα. Συλλέξτε τις απόψεις που θα διατυπωθούν, χωρίς να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε κάποια από αυτές, ενθαρρύνοντας τον καταϊγισμό ιδεών των μαθητών/μαθητριών. Καθοδηγήστε τους μαθητές/μαθήτριες με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλήξετε συνεργατικά στον ακόλουθο ορισμό των έμφυλων στερεοτύπων:

Τα έμφυλα στερεότυπα είναι πεποιθήσεις που περνούν από γενιά σε γενιά και αποδίδουν χαρακτηριστικά -υποτίθεται «φυσικά»- σε κάθε φύλο. Τα έμφυλα στερεότυπα καθορίζουν τι είναι και τι δεν είναι οι άνδρες και οι γυναίκες «από τη φύση τους», χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα μεμονωμένα ατομικά χαρακτηριστικά.

(European Commission, 2010)

Έπειτα προβάλετέ τους τη διαφάνεια 4 που παρουσιάζει τον ορισμό των έμφυλων στερεοτύπων.

2. Αφού ολοκληρωθεί η εισαγωγική συζήτηση, αναφέρετε στους μαθητές/μαθήτριες: «**Θα παρακολουθήσουμε ένα βίντεο για τα έμφυλα στερεότυπα. Προσπαθήστε να εντοπίσετε ποια έμφυλα στερεότυπα παρουσιάζονται στο βίντεο τόσο για τους άνδρες, όσο και για τις γυναίκες**». Θέστε σε λειτουργία το οπτικοακουστικό υλικό στη διαφάνεια 5.
3. Μετά την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού ζητείστε από τους μαθητές/μαθήτριες να σας αναφέρουν ποια έμφυλα στερεότυπα εντόπισαν. Οι απαντήσεις τους αναμένεται να περιλαμβάνουν τα εξής:

ΚΟΡΙΤΣΙΑ

- Δημιουργούν οικογένεια.
- Μαγειρεύουν για τους άλλους και είναι «χρυσοσέρες».
- Τραγουδούν και έχουν ωραίες φωνές.
- Πρέπει να είναι όμορφες («πριγκίπισσες, βασίλισσες της ομορφιάς»).

ΑΓΟΡΙΑ

- Τους αρέσει η μάχη και ο πόλεμος.
- Ασχολούνται με όπλα.
- Οι άλλοι πρέπει να τους φοβούνται.
- Είναι αρχηγοί και οι άλλοι πρέπει να υποτάσσονται σε αυτούς.

Σχολιάστε στους μαθητές/μαθήτριες το γεγονός ότι το μωρό δεν έχει ακόμα γεννηθεί και πως τα έμφυλα στερεότυπα διαμορφώνουν τη ζωή του, ακόμα και πριν έρθει αυτό στη ζωή. Τονίστε πως τα έμφυλα στερεότυπα λαμβάνουν θέση στη ζωή του ατόμου από την αρχή της ύπαρξής του και πως πολλές φορές το ακολουθούν διαχρονικά, καθόλη τη διάρκεια της ζωής του.

1.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: «ΑΝΤΡΑΣ Η ΓΥΝΑΙΚΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 6

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εισαγωγή: Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης του οπτικοακουστικού υλικού εισάγετε την εν λόγω δραστηριότητα με τον εξής τρόπο: **«Αφού συζητήσαμε τα έμφυλα στερεότυπα που παρουσιάζονται στο βίντεο, πάμε να δούμε ποια άλλα έμφυλα στερεότυπα σας έρχονται εσάς στο μυαλό».**

Μαθησιακοί Στόχοι: Αναγνώριση έμφυλων στερεοτύπων στην καθημερινότητα, προσωπική ανασκόπηση των μαθητών/μαθητριών στη δική τους ζωή προκειμένου να σκεφτούν κατηγορίες έμφυλων στερεοτύπων, κατανόηση της διαχρονικότητας και της καθολικότητας των έμφυλων στερεοτύπων, κατανόηση αντιφατικότητας έμφυλων στερεοτύπων (π.χ. άντρες και δύναμη –σε αντίθεση με- γυναίκες και ευαλωτότητα).

Απαιτούμενο Υλικό: Χαρτιά ή χαρτόνια, Μαρκαδόροι

Διαδικασία Εφαρμογής:

1. Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των τεσσάρων, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια. Αν είναι δυνατόν, οι ομάδες να αποτελούνται από ίσο αριθμό αγοριών και κοριτσιών. Στη συνέχεια, δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες, προβάλλοντάς τους τη **διαφάνεια 6**:

«Πάρτε δύο χαρτιά η κάθε ομάδα και δημιουργήστε μία στήλη στο κάθε ένα. Η στήλη στο πρώτο χαρτί θα έχει τον τίτλο ΑΝΤΡΕΣ και η στήλη στο δεύτερο χαρτί θα έχει τον τίτλο ΓΥΝΑΙΚΕΣ. Έχετε δέκα λεπτά για να συζητήσετε μεταξύ σας και να γράψετε κάτω από κάθε στήλη όσο πιο πολλά στερεότυπα για τους άντρες και τις γυναίκες σας έρχονται στο μυαλό».

2. Μετά το πέρας του δοσμένου χρόνου, ζητήστε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει τα έμφυλα στερεότυπα που κατέγραψε και χωρίστε τα σε κατηγορίες, ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Οι κατηγορίες που αναμένεται να προκύψουν είναι οι ακόλουθες:

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ / ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΡΟΛΟΥ

Οι κατηγορίες που θα δημιουργηθούν έπειτα από την κατηγοριοποίηση των έμφυλων στερεοτύπων που θα μοιραστούν οι μαθητές/μαθήτριες αντικατοπτρίζουν και τις θεματικές ενότητες που θα αναλυθούν στη συνέχεια του προγράμματος: Ενότητα 2.2. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ, Ενότητα 2.3. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ και Ενότητα 2.4., η οποία ονομάζεται ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ και περιλαμβάνει συμπεριληπτικά τις κατηγορίες ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ / ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ και ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΡΟΛΟΥ.

02

Γυναίκες και στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης

2.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΒΓΑΖΟΥΜΕ ΤΑ ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ 7 & 8

Η Ενότητα 2 ξεκινά με την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού «A New Gender Era | Βγάζουμε τα Έμφυλα Στερεότυπα από τη Ζωή μας». Στόχος της ενότητας αυτής είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν τα στερεότυπα ομορφιάς και εξωτερικής εμφάνισης σχετικά με το γυναικείο φύλο. Έμφαση θα δοθεί στον εντοπισμό τους και στον αρνητικό αντίκτυπο που προκαλούν στην αυτοεκτίμηση των γυναικών. Το οπτικοακουστικό υλικό παρουσιάζει στους μαθητές/στις μαθήτριες τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης και τον ρόλο τους για τις γυναίκες.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Εισάγετε το οπτικοακουστικό υλικό της διαφάνειας 8 στους μαθητές/στις μαθήτριες αναφέροντας: **«Θα παρακολουθήσουμε ένα βίντεο για τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης στις γυναίκες. Προσπαθήστε να εντοπίσετε ποια στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης παρουσιάζονται στο βίντεο»**. Θέστε σε λειτουργία το οπτικοακουστικό υλικό.
2. Μετά την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού ζητείστε από τους μαθητές/μαθήτριες να σας αναφέρουν ποια στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης στις γυναίκες εντόπισαν. Οι απαντήσεις τους αναμένεται να περιλαμβάνουν τα εξής:

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΡΟΛΟΙ:

- Σέξυ (Μπλούζα που αναδεικνύει το στήθος)
- Σεμνή (Φουλάρι)
- Έξυπνη (Σακάκι)
- Δυναμική (Κοτσίδα)
- Παντρεμένη (Βέρα)
- Νοικοκυρά (Ξεσκονόπανο)
- Αθλητική (Κολάν)
- Φρέσκια-Για πάντα νέα (Μάσκες ομορφιάς)

3. Έπειτα, θέστε στους μαθητές/μαθήτριες για προβληματισμό την ερώτηση **«Μπορεί ένας άνθρωπος να είναι όλα αυτά ταυτόχρονα; Τι πιστεύετε?»**. Κάθε απάντηση των μαθητών/μαθητριών είναι αποδεκτή και στόχος της ερώτησης είναι να θέσει το έδαφος για την αμφισβήτηση των στερεοτύπων.

2.2 ΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: «ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ... ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ
9, 10, 11, 12 & 13

Εισάγετε την Ενότητα αυτή στους μαθητές/στις μαθήτριες χρησιμοποιώντας ως αφορμή τις πόζες που ζητούνταν να πάρει το κορίτσι από το αγόρι στο οπτικοακουστικό υλικό που προηγήθηκε. Ρωτήστε τους μαθητές/τις μαθήτριες: «Το αγόρι στο βίντεο που είδαμε ζητούσε από το κορίτσι να αλλάξει πόζες, σαν να τη βγάζει φωτογραφίες που θα ανεβάζει σε κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Πιστεύετε ότι τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης για τις γυναίκες υπάρχουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Τι στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης μπορείτε να εντοπίσετε;». Μετά την ολοκλήρωση της ερώτησης προβάλλετε την διαφάνεια 9, ώστε να είναι εμφανής στους μαθητές/μαθήτριες κατά τη διάρκεια της συζήτησης που θα ακολουθήσει. Με τον τρόπο αυτό, ξεκινά ο καταγισμός ιδεών σχετικά με τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης για τις γυναίκες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κατευθύνετε τον διάλογο με τέτοιο τρόπο, ώστε να εκμαιεύσετε από τους μαθητές/τις μαθήτριες τις ακόλουθες απαντήσεις:

- Οι γυναίκες προβάλλονται ως τέλειες, χωρίς ψεγάδια.
- Προβάλλονται τέλεια σώματα.
- Προβάλλονται τέλειες επιδερμίδες.
- Προβάλλονται μεγάλα χείλη.
- Προβάλλονται μεγάλες βλεφαρίδες.
- Προβάλλονται κατάλευκα χαμόγελα.

Στη συνέχεια απευθύνετε την ακόλουθη ερώτηση στους μαθητές/στις μαθήτριες: «Πιστεύετε ότι όλα όσα βλέπουμε στις φωτογραφίες και στα βίντεο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι πραγματικές απεικονίσεις της πραγματικότητας;». Ο στόχος εδώ είναι να λάβετε από τους μαθητές/τις μαθήτριες την απάντηση:

«Είναι φίλτρα. Οι φωτογραφίες και τα βίντεο δεν δείχνουν την πραγματική εικόνα, αλλά μια κατά πολύ βελτιωμένη μορφή της».

Στο έδαφος αυτό, παρουσιάστε στους μαθητές/στις μαθήτριες διαδοχικά τις εικόνες στις διαφάνειες 10, 11, 12, 13 και ρωτήστε τους: «Ποιες διαφορές παρατηρείτε;». Οι αναμενόμενες απαντήσεις περιλαμβάνουν:

«αψεγάδιαστες επιδερμίδες, λευκά δόντια, μεγάλα χείλη, βαμμένα μεγάλα μάτια, αδύνατα σώματα χωρίς ατέλειες».

Στόχος αυτής της συζήτησης είναι να καταλήξουν οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από τον διάλογο και το μοίρασμα ιδεών στο συμπέρασμα ότι:

«Από τη στιγμή τα περισσότερα από όσα βλέπουμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι φτιαγμένα με φίλτρα, τότε τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης που προβάλλουν για τις γυναίκες δεν είναι ρεαλιστικά και εφικτά στην πραγματική ζωή.»

2.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 14

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εισαγωγή: Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης του οπτικοακουστικού υλικού εισάγετε την εν λόγω δραστηριότητα με τον εξής τρόπο: «Αφού συζητήσαμε τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης που παρουσιάζονται στο βίντεο και στις φωτογραφίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, πάμε να δούμε ποια άλλα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης μπορείτε να σκεφτείτε».

Μαθησιακοί Στόχοι: εντοπισμός στερεοτύπων ομορφιάς και εξωτερικής εμφάνισης σχετικά με το γυναικείο φύλο, αμφισβήτηση αυτών και υιοθέτηση ρεαλιστικών αντιλήψεων για την εξωτερική εμφάνιση των γυναικών, αναγνώριση της μοναδικότητας του κάθε ατόμου.

Απαιτούμενο Υλικό: Χαρτί, Μαρκαδόροι

Διαδικασία Εφαρμογής:

1. Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των τεσσάρων, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια. Αν είναι δυνατόν, οι ομάδες να αποτελούνται από ίσο αριθμό αγοριών και κοριτσιών. Στη συνέχεια, προχωρήστε στη διαφάνεια 14 και δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες:

«Πάρτε ένα χαρτί η κάθε ομάδα και καταγράψτε πέντε στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης που συνοδεύουν το γυναικείο φύλο. Στη συνέχεια, συζητείστε μεταξύ σας και γράψτε δίπλα από κάθε ένα στερεότυπο που σημειώσατε τη δική σας ρεαλιστική αντίληψη για αυτό».

Παράδειγμα:

Οι γυναίκες πρέπει να είναι πάντα περιποιημένες.

Κάθε άνθρωπος μπορεί να περιποιηθεί όσο επιθυμεί τον εαυτό του.

2. Μετά το πέρας του δοσμένου χρόνου, ζητήστε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει τα στερεότυπα εξωτερικής εμφάνισης για το γυναικείο φύλο που κατέγραψε και επικροτείστε την προσπάθειά τους με θετικά σχόλια τόσο για την αμφισβήτηση του στερεοτύπου, όσο και για την υιοθέτηση της ρεαλιστικής πεποίθησης που κατέγραψε η κάθε ομάδα δίπλα από κάθε ένα στερεότυπο που σκέφτηκε.

03

Γυναίκες και στερεότυπα στην εργασία

3.1 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΟΥ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙΣ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ 15 & 16

Η Ενότητα 3 ξεκινά με την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού «Πες μου το φύλο σου, να σου πω τι θα γίνεις». Στόχος της ενότητας αυτής είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν τα έμφυλα στερεότυπα στον τομέα της εργασίας. Έμφαση θα δοθεί στον εντοπισμό τους και στον αρνητικό αντίκτυπο που προκαλούν στην ανάπτυξη και στους ρόλους των γυναικών. Το οπτικοακουστικό υλικό παρουσιάζει στους μαθητές/στις μαθήτριες τα έμφυλα στερεότυπα στον τομέα της εργασίας.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Εισάγετε το οπτικοακουστικό υλικό στους μαθητές/στις μαθήτριες αναφέροντας: **«Θα παρακολουθήσουμε ένα βίντεο για τα έμφυλα στερεότυπα στην εργασία. Παρακολουθείστε την πλοκή και προσπαθήστε να εντοπίσετε ποια έμφυλα στερεότυπα παρουσιάζονται στο βίντεο»**. Θέστε σε λειτουργία το οπτικοακουστικό υλικό στη διαφάνεια 16.
2. Μετά την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού ζητείστε από τους μαθητές/μαθήτριες να σας αναφέρουν ποια στερεότυπα στον τομέα της εργασίας εντόπισαν για το γυναικείο φύλο. Οι απαντήσεις τους αναμένεται να περιλαμβάνουν τα εξής:

ΠΑΡΟΛΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΣΤΟ ΒΙΝΤΕΟ:

ΧΡΙΣΤΙΝΑ:

- Καλύτερο βιογραφικό
- Σπουδές και Εξειδίκευση
- Πολλές κλεισμένες συμφωνίες με πελάτες

ΣΠΥΡΟΣ:

- Άξιος συνεργάτης
- Γνωριζόμαστε καλά
- Εμπνέει εμπιστοσύνη
- Βιογραφικό με ελλείψεις σε σχέση με τη Χριστίνα
- Παίζει τένις και συμμετέχει σε αγώνες, άρα είναι ανταγωνιστικός και επίμονος

Θα πάρει την προαγωγή ο Σπύρος, γιατί οι περισσότερες ευθύνες, οι περισσότερες ώρες δουλειάς και τα ταξίδια που απαιτούνται, «μου απαγορεύουν Χριστίνα να σε στερήσω από την οικογένειά σου».

Αναμένετε, λοιπόν, οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν το στερεότυπο της γυναίκας ως μητέρας και των ρόλων που πηγάζουν από αυτό στην οικογένεια (π.χ. ανατροφή παιδιών, μαγείρεμα, καθάρισμα σπιτιού), ως αιτία για την οποία εκείνη δεν πήρε την προαγωγή.

3. Έπειτα, θέστε στους μαθητές/μαθήτριες για προβληματισμό την ερώτηση «Το γεγονός ότι μια γυναίκα με πολλά επαγγελματικά προσόντα δεν παίρνει προαγωγή γιατί έχει οικογένεια, σας φαίνεται δίκαιο; Τι πιστεύετε;». Κάθε απάντηση των μαθητών/μαθητριών είναι αποδεκτή και στόχος της ερώτησης είναι να θέσει το έδαφος για την αμφισβήτηση των στερεοτύπων.

3.2 ΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ 17, 18,
19, 20 & 21

Στόχος αυτής της Ενότητας είναι να έρθουν οι μαθητές/οι μαθήτριες σε επαφή –μέσω οπτικού υλικού- με γυναίκες που έχουν διαπρέψει επαγγελματικά σε διάφορους τομείς, στην Ελλάδα. Με τον τρόπο αυτόν, θα αμφισβητήσουν τα στερεότυπα που συνοδεύουν τις γυναίκες στον επαγγελματικό τομέα, έχοντας πλέον ρεαλιστικά και ακριβή στοιχεία σχετικά με την επάρκεια και την ικανότητα των γυναικών για επιτυχία στο επαγγελματικό γίγνεσθαι.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης της προηγούμενης ενότητας, θέστε στους μαθητές/μαθήτριες το ερώτημα:
«Μπορεί το φύλο μας να επηρεάσει τη δουλειά που θα επιλέξουμε να κάνουμε;»

Για όσους μαθητές/μαθήτριες απαντήσουν πως ναι, καθοδηγείστε τους ώστε να διαμορφωθεί το συμπέρασμα ότι από μικροί οι άνθρωποι είναι εκτεθειμένοι σε στερεότυπα του φύλου, τα οποία διαμορφώνουν και την στάση τους απέναντι στο επάγγελμα που θα επιλέξουν.

Για όσους μαθητές/μαθήτριες απαντήσουν πως όχι, ενισχύστε τους την πεποίθηση ότι είναι πολύ σημαντικό να μπορούμε να επιλέγουμε ότι θέλουμε και να μην μας επηρεάζουν τα έμφυλα στερεότυπα της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

Στη συνέχεια θέστε τα δύο ακόλουθα ερωτήματα:

«Υπάρχουν δουλειές στις οποίες βλέπουμε συνήθως να εργάζονται οι γυναίκες;»

«Υπάρχουν δουλειές στις οποίες βλέπουμε συνήθως να εργάζονται άντρες;»

Αναμένουμε απαντήσεις για τις γυναίκες όπως: «στην εκπαίδευση, σε κέντρα αισθητικής, στα ταμεία του σούπερ-μαρκετ κ.λ.π.»

Αναμένουμε απαντήσεις για τους άντρες όπως: «ηλεκτρολόγοι, αστυνομικοί, πυροσβέστες, πιλότοι, οδηγοί μέσω μαζικής μεταφοράς, κ.λ.π.»

2. Στη συνέχεια αναφέρετε:

«Πάμε να γνωρίσουμε μερικές γυναίκες από την Ελλάδα και τα επαγγέλματά τους»

3. Παρουσιάστε στους μαθητές/μαθήτριες διαδοχικά τις διαφάνειες 17, 18, 19, 20, 21. Αναφέρετε πως οι γυναίκες και τα λόγια τους είναι έγκυρα, καθώς δεν πρόκειται για υποθετικά παραδείγματα (Ολόκληρο το άρθρο από το οποίο αντλήθηκαν τα αποσπάσματα για τις πρώτες τέσσερις γυναίκες βρίσκεται [εδώ](#), ενώ το άρθρο για την γυναίκα υπ-σημαγό (1) και πιλότο F16 βρίσκεται [εδώ](#). Ζητήστε από κάποιον μαθητή/μαθήτρια – διαφορετικό κάθε φορά- να διαβάσει το περιεχόμενο της κάθε διαφάνειας.

4. Ολοκληρώστε την Ενότητα αυτή, σχολιάζοντας:

«Παρατηρούμε, λοιπόν, πως οι γυναίκες μπορούν να κάνουν οποιοδήποτε επάγγελμα επιθυμούν, χωρίς το φύλο τους να αποτελεί εμπόδιο»

3.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: «ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 22

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εισαγωγή: Εισάγετε την εν λόγω δραστηριότητα με τον εξής τρόπο: «Αφού συζητήσαμε τα στερεότυπα για τις γυναίκες σχετικά με την εργασία, πάμε να δούμε πως είναι τα πράγματα στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια».

Μαθησιακοί Στόχοι: εντοπισμός στερεοτύπων στην εργασία σχετικά με το γυναικείο φύλο, αμφισβήτηση αυτών και υιοθέτηση ρεαλιστικών αντιλήψεων για την εργασιακή ισότητα των δύο φύλων, ανάπτυξη της ιδέας πως η εργασιακή συνθήκη όχι μόνο είναι δυναμική, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να βελτιωθεί και να επέλθει ισότητα, αύξηση του κινήτρου για επιδίωξη ισότητας.

Απαιτούμενο Υλικό: Κείμενο «Χαρτογραφώντας το χάσμα των φύλων στην εργασία» εκτυπωμένο.

Διαδικασία Εφαρμογής:

1. Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των τεσσάρων, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια. Αν είναι δυνατόν, οι ομάδες να αποτελούνται από ίσο αριθμό αγοριών και κοριτσιών. Στη συνέχεια, μοιράστε τους από ένα αντίτυπο του κειμένου και δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες, προβάλλοντάς τους τη διαφάνεια 22:

«**Διαβάστε το κείμενο και εντοπίστε τις βελτιώσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στον ελλαδικό χώρο σχετικά με την ισότητα των φύλων στην εργασία, αλλά και τους τομείς που η ανισότητα συνεχίζει να υφίσταται.**».

Κείμενο:

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΑΧΑ ζήτημα συμπερίληψης, ορατότητας και παροχής ίσων ευκαιριών, στην πράξη και όχι μόνο στα λόγια. Η ενσωμάτωση των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί μια διαχρονική οικονομική πρόκληση για την Ελλάδα, ένα επίμονο διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας που περιορίζει σημαντικά τις αναπτυξιακές της προοπτικές, ένα αποτέλεσμα αναχρονιστικών πατρι-αρχικών αντιλήψεων της κοινωνίας για τους ρόλους των φύλων καθώς και αναπαραγωγής στερεο-τύπων από τους χώρους εργασίας και τους decision-makers των εταιρειών.

Ευτυχώς, τα τελευταία χρόνια τα πράγματα αρχίσει να βελτιώνονται με εντονότερους ρυθμούς. Σή-μερα παρατηρείται πλέον μια διστακτική αύξηση στην συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργα-σίας, μια αξιοσημείωτη μείωση του άδικου μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων, καθώς και μια ευρύτερη πρόοδος στις κοινωνικές αντιλήψεις. Που ακριβώς βρισκόμαστε, λοιπόν, αναφο-ρικά με την ίση και δίκαιη εκπροσώπηση των γυναικών στην εργασία;

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Παρά τα θετικά βήματα που έχουν γίνει στο κομμάτι της ισότητας και της συμπερίληψης, ίσως ο ανη-συχητικότερος δείκτης έχει να κάνει με τη διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναι-κών ηλικίας 20-64 ετών, που βασίζεται στην Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της Ε.Ε... Πρακτικά, λοιπόν, το 2019 κάτω από το 50% των γυναικών συμμετείχαν στην αγορά εργασίας, αποτέλεσμα τόσο της μεγάλης ανεργίας στην χώρα όσο και των διάφορων στερεοτύπων και διακρίσεων που μοιάζει πως επιμένουν και εμποδίζουν την συμμετοχή τους στην οικονομία. Είναι εμφανές πως όσον αφορά την ισότητα των φύλων στην Ελλάδα, όχι μόνο στην κοινωνία αλλά και στον εργασιακό χώρο, είναι πολ-λά τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν.

ΤΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟ ΧΑΣΜΑ

Ομολογουμένως έχει γίνει σημαντική πρόοδος στο κομμάτι της γεφύρωσης του χάσματος των μι-σθολογικών αποδοχών μεταξύ γυναικών και ανδρών, ενός παγκόσμιου προβλήματος με βαθιές ρί-ζες που, παρά τη βελτίωση που έχει σημειωθεί, εξακολουθεί να υφίσταται στις οικονομίες της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα παρουσιάζει μείωση του μισθολογικού χάσματος από 15% το 2010 σε 10% το 2019% και ευτυχώς βρίσκεται πλέον αρκετά κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 14%, παρότι έχει ακόμα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

Βέβαια, όπως επισημαίνει και η ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ένα μικρότερο μισθολο-γικό χάσμα δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη μεγαλύτερη ισότητα των φύλων. Σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως είναι η χώρα μας, τα μειωμένα μισθολογικά χάσματα συνδέονται στην πραγματικότητα με τη χαμηλότερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Μια σημαντική αιτία του μισθολογικού χάσματος είναι επίσης η υπερεκπροσώπηση των γυναικών σε σχετικά χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, όπως είναι ο τομέας των πωλήσεων και της εκπαίδευσης, καθώς και η επίμονη υποεκπρο-σώπηση τους σε ορισμένους τομείς εργασίας, όπως είναι η επιστήμη ή η τεχνολογία, όπου το ποσο-στό απασχόλησης ανδρών εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο των γυναικών.

Η ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΣΕ ΘΕΣΕΙΣ ΙΣΧΥΟΣ

Φυσικά, δεν είναι μονάχα η συμμετοχή των γυναικών στην εργασία που είναι σημαντικό να διευρυν-θεί, αλλά και η εκπροσώπησή τους σε ολόκληρο το φάσμα της απασχόλησης, και ειδικά στα υψηλό-τερα επίπεδα της εργασιακής πυραμίδας που συχνά παραμένουν ανδροκρατούμενα... Ευτυχώς, το ποσοστό των γυναικών που εργάζονται σε θέσεις ισχύος ως ανώτερα διοικητικά στελέχη εταιρειών παρουσιάζει σταθερά αυξητική τάση, ενώ ανέβηκε και την τελευταία χρόνια στη χώρα μας, από το

30% το 2021 στο 32% το 2022. Πρακτικά, λοιπόν, σύμφωνα με την έρευνα της Grant Thornton, περίπου μια στις τρεις ηγετικές επιχειρηματικές θέσεις στην Ελλάδα σήμερα βρίσκεται στα χέρια μιας γυναίκας.

ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μάλλον η πιο αισιόδοξη εικόνα για τις γυναίκες στον χώρο εργασίας χτίζεται μέσα από την καταγραφή των κοινωνικών αντιλήψεων στο πλαίσιο της εργασιακής πραγματικότητας, οι οποίες μοιάζουν εμφανώς πιο ενσυνείδητες και συμπεριληπτικές απ' ό τι ήταν στο παρελθόν. Όπως αναδεικνύει και πρόσφατη έρευνα της διαΝΕΟσις «Τι πιστεύουν οι Έλληνες», η ελληνική κοινωνία πλέον απαιτεί ισότητα στο μοίρασμα των ευθυνών ανάμεσα στη μητέρα και τον πατέρα (93%), αναγνωρίζει την αξία της απασχόλησης στο σπίτι ως ισάξια με την παραδοσιακή επαγγελματική εργασία (74,2%) και θεωρεί πως οι σημαντικές αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες σε ηγετικές θέσεις.

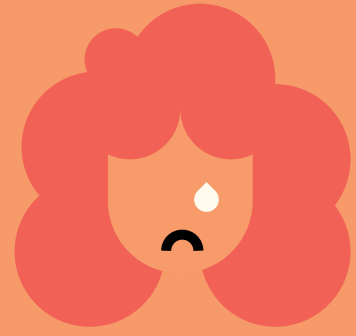
Περιθώρια βελτίωσης υπάρχουν, και εμφανίζονται στο κομμάτι των θεωρούμενων ως «γυναικείων» και «ανδρικών» επαγγελμάτων (ένα 40% συμφωνεί με τον έμφυλο διαχωρισμό των επαγγελμάτων), καθώς και σε αυτό της απαίτησης από τις γυναίκες να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην οικογένεια και όχι στην καριέρα, όπου η ελληνική κοινωνία μοιάζει διχασμένη στο ήμισυ...

Νίκος Ευσταθίου, Ιούνιος 2023, [LIFO](#)

2. Μετά το πέρας του δοσμένου χρόνου, ζητήστε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει τις βελτιώσεις και τους τομείς στους οποίους η ανισότητα συντηρείται. Μπορείτε, εναλλακτικά, να ζητήσετε από κάποιες ομάδες να σας εντοπίσουν τις βελτιώσεις και να τις αναφέρουν και από κάποιες άλλες να εντοπίσουν τους τομείς στους οποίους η ανισότητα συντηρείται. Οι απαντήσεις που αναμένεται να δώσουν οι μαθητές/μαθήτριες είναι:

Βελτιώσεις: διστακτική αύξηση στην συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, αξιοσημείωτη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων, καθώς και μια ευρύτερη πρόοδος στις κοινωνικές αντιλήψεις, το ποσοστό των γυναικών που εργάζονται σε θέσεις ισχύος ως ανώτερα διοικητικά στελέχη εταιρειών παρουσιάζει σταθερά αυξητική τάση, η ελληνική κοινωνία πλέον απαιτεί ισότητα στο μίσθιασμα των ευθυνών ανάμεσα στη μητέρα και τον πατέρα, αναγνωρίζει την αξία της απασχόλησης στο σπίτι ως ισάξια με την παραδοσιακή επαγγελματική εργασία και θεωρεί πως οι σημαντικές αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες σε ηγετικές θέσεις, παραδοσιακά «γυναικεία» και «αντρικά» επαγγέλματα, απαίτηση από τις γυναίκες να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην οικογένεια και όχι στην καριέρα.

Τομείς στους οποίους η ανισότητα συντηρείται: διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναικών ηλικίας 20-64 ετών, η υπερεκπροσώπηση των γυναικών σε σχετικά χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, όπως είναι ο τομέας των πωλήσεων και της εκπαίδευσης, καθώς και η επίμονη υποεκπροσώπηση τους σε ορισμένους τομείς εργασίας, όπως είναι η επιστήμη ή η τεχνολογία, παραδοσιακά «γυναικεία» και «αντρικά» επαγγέλματα, απαίτηση από τις γυναίκες να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην οικογένεια και όχι στην καριέρα.

04

Γυναίκες και έμφυλη βία

4.1 ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ 23 & 24

Στην Ενότητα 4.1 οι μαθητές/μαθήτριες θα κληθούν να εντοπίσουν στερεότυπα που αφορούν στα συναισθήματα και τις συμπεριφορές του γυναικείου φύλου. Στόχος είναι να κατανοήσουν πως τα έμφυλα στερεότυπα δεν αφορούν μόνο εξωτερικές πτυχές της κοινωνίας (ομορφιά, εργασία), αλλά και τη φύση των ανθρώπινων σχέσεων και των συναισθημάτων.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Εισάγετε την Ενότητα αυτή αναφέροντας στους μαθητές/στις μαθήτριες: «Εκτός από τα έμφυλα στερεότυπα για την εξωτερική εμφάνιση και την εργασία, υπάρχουν και τα στερεότυπα για τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές των γυναικών. Ας διαβάσουμε αυτή τη λίστα που περιλαμβάνει τέτοιου είδους στερεότυπα». Ζητήστε από έναν μαθητή/μία μαθήτρια να διαβάσει από ένα στερεότυπο, προβάλλοντας τη διαφάνεια 24.

2. Στη συνέχεια ρωτήστε:

«Μπορείτε να σκεφτείτε κάποιο άλλο τέτοιο στερεότυπο για τις γυναίκες;»

Αναμένουμε απαντήσεις όπως: τα κορίτσια δεν έχουν αρκετή σωματική δύναμη, τα κορίτσια δρουν με το συναίσθημα και όχι με τη λογική, κ.λπ.

«Έχει τύχει να έχετε ακούσει κάποιο από αυτά τα στερεότυπα εσείς ή να σας τα έχουν απευθύνει;»

Κάθε απάντηση των παιδιών είναι αποδεκτή και επικροτείται θετικά το ότι αναγνώρισαν τα εν λόγω στερεότυπα και τα μοιράστηκαν στην ομάδα.

3. Ολοκληρώστε την Ενότητα αυτή, σχολιάζοντας:

«Παρατηρούμε, λοιπόν, πως τα στερεότυπα για τις γυναίκες στερεότυπα δεν αφορούν μόνο εξωτερικές πτυχές της κοινωνίας, όπως η ομορφιά ή η εργασία, αλλά και τη φύση των ανθρώπινων σχέσεων και των συναισθημάτων».

4.2 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 25

Στην Ενότητα 4.2 παρουσιάζεται στους μαθητές/στις μαθήτριες το οπτικοακουστικό υλικό «Η παραγγελία», το οποίο πραγματεύεται φαινόμενα έμφυλης βίας.

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό:

1. Εισάγετε την Ενότητα αυτή αναφέροντας στους μαθητές/στις μαθήτριες: «**Τα στερεότυπα για το συναίσθημα και την συμπεριφορά των γυναικών δημιουργούν και συντηρούν αντιλήψεις σχετικές με την ευαλωτότητα, την αδυναμία και κατωτερότητα του γυναικείου φύλου. Σε αυτές τις αντιλήψεις βρίσκει έδαφος και παρουσιάζεται η έμφυλη βία. Η βία, δηλαδή, που υπόκειται το άτομο εξαιτίας του φύλου του. Διακρίνεται από τις άλλες μορφές βίας καθώς πηγάζει από την ιστορικά διαπιστωμένη ανισότητα στις σχέσεις κοινωνικής ισχύος/εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, η οποία οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις σε βάρος τους.**»
2. Αναφέρετε στους μαθητές/μαθήτριες: «**Θα παρακολουθήσουμε ένα βίντεο για την έμφυλη βία. Προσπαθήστε να εντοπίσετε τα είδη της έμφυλης βίας και θα τα εξηγήσουμε στη συνέχεια.**» Θέστε σε λειτουργία το οπτικοακουστικό υλικό της διαφάνειας 25.
3. Οι απαντήσεις που αναμένονται για τα είδη της έμφυλης βίας είναι: σωματική βία (ακραία μορφή: γυναικοκτονία), συναισθηματική βία, σεξουαλική βία, διαδικτυακή βία, οικονομική βία.
4. Ζητήστε από τους μαθητές/μαθήτριες να αναφέρουν τι πιστεύουν πως περιγράφει κάθε μια από τις κατηγορίες βίας που ανέφεραν. Καθοδηγήστε τον διάλογο με τέτοιο τρόπο, ώστε οι ερμηνείες τους να προσεγγίζουν περιληπτικά το ακόλουθο περιεχόμενο. Οι παρακάτω ορισμοί περιλαμβάνουν αρκετές πληροφορίες για τις μορφές έμφυλης βίας, τις οποίες είναι χρήσιμο να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί, ώστε –πέρα από την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος- να μπορούν να τις αναγνωρίζουν σε πλαίσιο σχολείου.

Πηγή: ΔΙΟΤΙΜΑ

Σωματική βία: «κάθε πράξη σωματικής κακοποίησης, που δεν έχει σεξουαλική φύση, και έχει ως κατάληξη τον πόνο, τη δυσφορία και την πρόκληση βλαβών στο άτομο που τη βιώνει. Συγκεκριμένα: χαστούκια, σπρώξιμο, τράβηγμα από τα μαλλιά, χτυπήματα με τα χέρια ή άλλα αντικείμενα σε όλο το σώμα ή σε σημεία του σώματος (αγκωνιές, κλωτσιές, μπουνιές κ.λπ.), κοψίματα ή κάψιμο σημείων του σώματος, πνίξιμο, πυροβολισμός, επιθέσεις με οξύ/χημικά.»

Συναισθηματική βία: «πρόκειται για συστηματική, επίπονη και διαβρωτική διαδικασία που οδηγεί το άτομο σε διανοητική και συναισθηματική οδύνη ή βλάβη. Ως ψυχολογική και συναισθηματική κακοποίηση αναφέρεται ένα σύνολο ενεργειών: πρώτον ο εκφοβισμός και οι απειλές για σωματική ή σεξουαλική βία.

Συχνότατα ο θύτης απειλεί ότι θα βλάψει το θύμα ή την οικογένειά του, ότι θα πάρει την κηδεμονία των παιδιών ή ότι θα αυτοκτονήσει. Δεύτερον, η συστηματική ταπείνωση και διαρκής κριτική, η δημιουργία ενοχών στην/στον σύντροφο, και ο αδιάκοπος έλεγχος της προσωπικής της/του ζωής. Τρίτον, η προσπάθεια απομόνωσης του θύματος, από τον οικογενειακό/φιλικό/συγγενικό περίγυρο. Τα παραπάνω στοχεύουν στη μείωση της αυτοπεποίθησης, την υπονόμηση της αυτοεκτίμησης και αυτεξουσιότητας του θύματος, σε σημείο που το ίδιο να αμφιβάλλει για την ψυχική του διαύγεια και να πιστεύει ότι είναι υπεύθυνο και ένοχο για την κακοποίηση που δέχεται.»

Σεξουαλική βία: «σεξουαλική βία είναι οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη, αλλά και απόπειρα τέτοιας πράξης, χωρίς την εκούσια και ελεύθερη συναίνεση του θύματος. Κατά την άσκησή της, συχνά (αλλά όχι πάντα) χρησιμοποιείται σωματική βία, εξαναγκασμός, αλλά και απειλές βίας, προκαλώντας βλάβες στο θύμα. Κάτω από την ομπρέλα της

σεξουαλικής βίας συμπεριλαμβάνονται τόσο ο βιασμός/απόπειρα βιασμού, η σεξουαλική κακοποίηση, η σεξουαλική παρενόχληση, όσο και η εμπορία ανθρώπων, η σεξουαλική εκμετάλλευση, ο Ακρωτηριασμός Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων, η καταναγκαστική εγκυμοσύνη και οι εξαναγκαστικές εκτρώσεις. Στον ορισμό της σεξουαλικής βίας κατατάσσονται και τα ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια ή οι αντίστοιχες κινήσεις, όπως μη επιθυμητό φίλημα, άγγιγμα γεννητικών οργάνων ή/και άλλων ιδιωτικών σημείων του σώματος κ.ά. Η σεξουαλική βία μπορεί να ασκηθεί από οποιοδήποτε άτομο ανεξάρτητα από τη σχέση του με το θύμα, τόσο στο χώρο κατοικίας, εργασίας αλλά και το δημόσιο χώρο.»

Διαδικτυακή βία: «περιλαμβάνει πράξεις που προκαλούν σωματική, ψυχική ή σεξουαλική βλάβη ή πόνο, απειλές για τέτοιες πράξεις, εξαναγκασμό και άλλες μορφές στέρησης της ελευθερίας.» Μερικά είδη διαδικτυακής βίας είναι τα ακόλουθα:

- **Εκδικητικό πορνό (revenge porn):** η χρήση και η διαδικτυακή ανάρτηση προσωπικών φωτογραφιών και βίντεο, σεξουαλικού περιεχομένου, με στόχο τον εξευτελισμό του θύματος. Οι εικόνες μπορεί επίσης να είναι προϊόν υποκλοπής, μέσω ηλεκτρονικής παρείσφρησης στον υπολογιστή, στους λογαριασμούς κοινωνικών δικτύων ή το κινητό τηλέφωνο του θύματος.
- **Σεξουαλική κακοποίηση μέσω εικόνας (image based sexual abuse):** το 2015 εισάγεται για πρώτη φορά ο όρος σεξουαλική κακοποίηση μέσω εικόνας από τις Mc Glynn & Rackley, οι οποίες στάθηκαν κριτικά στον όρο «εκδικητική πορνογραφία» (revenge porn), υποστηρίζοντας ότι αυτός αφορά μόνο μία μορφή από ένα ολόκληρο φάσμα εμφυλοποιημένων, σεξουαλικοποιημένων μορφών κακοποίησης, κοινό χαρακτηριστικό των οποίων είναι ότι εγγράφονται σε αυτό που έχει χαρακτηριστεί ως «συνεχές της σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας». Η εννοιολόγηση αυτή στηρίζεται σε δύο επιχειρήματα: καταρχάς στο ότι υπάρχει ένα συνεχές πρακτικών που από κοινού συγκροτούν την έννοια της σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας και κατά δεύτερον ότι η σεξουαλική κακοποίηση μέσω εικόνας αποτελεί μέρος του συνολικότερου συνεχούς της έμφυλης/ σεξουαλικής βίας.
- **Σεξιστική ρητορική μίσους (sexist hate speech):** «εκφράσεις που διαδίδουν, προκαλούν, προωθούν ή δικαιολογούν το μίσος με βάση το φύλο» σύμφωνα με τον ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης. Πρακτικά ο όρος αναφέρεται σε απειλές βιασμού, δολοφονίας και βασανισμού, που απευθύνονται σε γυναίκες και κορίτσια. Η πρακτική αυτή εδράζεται στα έμφυλα στερεότυπα και την κουλτούρα του βιασμού.»
- **Διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying):** «οι επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές όπως η αποστολή κακόβουλων μηνυμάτων, η επινόηση φημών ή η ανάρτηση εικόνων με στόχο τον εκφοβισμό και την υπονόμηση της αυτοεκτίμησης και της υπόληψης των γυναικών/ θηλυκοτήτων/κοριτσιών. Αυτή η κακοποιητική πρακτική έχει οδηγήσει ορισμένα θύματα στην κατάθλιψη ή και την αυτοκτονία.
- **Διαδικτυακή παρενόχληση (cyber harassment):** η χρήση ψηφιακών μέσων για την παρενόχληση ενός ατόμου, συχνά παιδιών και ανηλίκων. Στο πλαίσιο της διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης χρησιμοποιούνται σχόλια, επιθετικοί σεξιστικοί και προσβλητικοί χαρακτηρισμοί.
- **Διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση (cyber stalking):** «Η διαδικτυακή παρακολούθηση, συγκέντρωση πληροφοριών και επαναλαμβανόμενη, παρενοχλητική επικοινωνία με το θύμα, χωρίς τη συναίνεσή του.»
- **Κακόβουλη διαρροή προσωπικών δεδομένων (doxing):** «Η διαδικτυακή αναζήτηση και ανάρτηση προσωπικών δεδομένων με στόχο την έκθεση, τον δημόσιο εξευτελισμό και την ηθική απαξία, του ατόμου που στοχοποιείται.»
- **Διαδικτυακή πλαστοπροσωπία (online impersonation):** «Η χρησιμοποίηση της ταυτότητας ενός άλλου προσώπου με σκοπό να το βλάψεις, να το εξαπατήσεις ή/και να το απειλήσεις. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί με σκοπό τη δυσφήμιση μιας γυναίκας στον κοινωνικό και επαγγελματικό της κύκλο ή για εγκληματικούς σκοπούς.»
- **Κακόβουλος διαμοιρασμός (malicious distribution):** «Η χρήση ψηφιακών εργαλείων με σκοπό τον διαμοιρασμό δυσφημιστικού υλικού. Συμπεριλαμβάνει τη χρήση της τεχνολογίας ως εργαλείου προπαγάνδας για την προώθηση της βίας κατά των γυναικών, την κινητοποίηση βίαιων αντιδράσεων εναντίον ακτιβιστριών που π.χ. υπερασπίζονται τη νομική κατοχύρωση των αμβλώσεων, τα δικαιώματα των γυναικών, κ.λπ.»

- *Ομαδικές διαδικτυακές επιθέσεις (mob attacks)*: «Ο εχθρικός όχλος εκατοντάδων ή/και χιλιάδων ανθρώπων που συστηματικά παρενοχλεί ένα συγκεκριμένο άτομο, μέσω του διαδικτύου, συχνά με στόχο τον δημόσιο εξευτελισμό του.»
- *Διαμοιρασμός υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (abusive sexting)*: «Η δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο προσωπικών μηνυμάτων με σεξουαλικό περιεχόμενο χωρίς τη συναίνεση όλων των μερών που έχουν ανταλλάξει ή μοιραστεί αυτό το υλικό, με σκοπό τη διαπόμπευση του θύματος. Έρευνες δείχνουν ότι πιο πιθανοί δράστες αυτού του αδικήματος είναι άνδρες και αγόρια.»

Οικονομική βία: «Η στέρηση πόρων, ευκαιριών, αγαθών και υπηρεσιών, με σκοπό να καταστεί το θύμα εξαρτημένο και χειραγωγούμενο από το θύτη. Συνήθως, η οικονομική βία εντός της σχέσης αποσκοπεί στον έλεγχο της συντρόφου προκειμένου να αισθανθεί ανίσχυρη και αδύναμη να εγκαταλείψει τον κακοποιητικό δεσμό. Η οικονομική βία ασκείται με πολλούς τρόπους: Πρώτον, τη στέρηση του δικαιώματος για οικονομική αυτονομία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απαγόρευση ή παρεμπόδιση του δικαιώματος στην εργασία. Δεύτερον, τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων και του εισοδήματος του θύματος. Ο θύτης μπορεί να αποσπά το μισθό του θύματος ή να του αρνείται την κατά βούληση αξιοποίησή του, να το αποκλείει από χρηματοπιστωτικούς πόρους (π.χ. παρακράτηση τραπεζικής κάρτας), να εξαναγκάζει το θύμα να παίρνει δάνειο στο όνομά του, να μην του επιτρέπει την πρόσβαση στο οικογενειακό εισόδημα ή να αποφασίζει για κοινούς πόρους χωρίς την ενημέρωση της συντρόφου. Τρίτον, η αποστέρηση του θύματος από αναγκαία εισοδήματα για την κάλυψη των βασικών του αναγκών. Τέλος, μορφές οικονομικής βίας αποτελούν και η παρεμπόδιση της άμβλωσης ή αντισύλληψης, αλλά και η δημιουργία εμποδίων στην πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά (παιδεία, υγεία κ.λπ.)».

4.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 26

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εισαγωγή: Εισάγετε την εν λόγω δραστηριότητα με τον εξής τρόπο: «Αφού συζητήσαμε για τις μορφές της έμφυλης βίας, πάμε να δούμε και τα αποτελέσματα που μπορεί να έχει για τα άτομα που την βιώνουν.»

Μαθησιακοί Στόχοι: αναγνώριση φαινομένων έμφυλης βίας, εντοπισμός των επιπτώσεων της έμφυλης βίας στα άτομα που πλήττονται από αυτήν, αξιολόγηση της προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου.

Απαιτούμενο Υλικό: Ιστορία 1 εκτυπωμένη, Ιστορία 2 εκτυπωμένη

Διαδικασία Εφαρμογής:

1. Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των τεσσάρων, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια. Αν είναι δυνατόν, οι ομάδες να αποτελούνται από ίσο αριθμό αγοριών και κοριτσιών. Στη συνέχεια, μοιράστε την Ιστορία 1 σε δύο από τις ομάδες και την Ιστορία 2 στις άλλες δύο ομάδες. Στόχος είναι οι μισές ομάδες να έχουν την Ιστορία 1 και οι υπόλοιπες την Ιστορία 2. Δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες, προβάλλοντας τη διαφάνεια 26:

«Διαβάστε την υποθετική ιστορία που έχετε μπροστά σας και συζητήστε μεταξύ σας

Ποια παραδείγματα έμφυλης βίας μπορείτε να αναγνωρίσετε σε αυτή την ιστορία;

Ποιες είναι οι πιθανές επιπτώσεις της βίας για το θύμα;

Εξετάστε το ζήτημα της προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου.

Στη συνέχεια, θα παρουσιάσετε όσα σκεφτήκατε στην υπόλοιπη τάξη.»

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ 1

Η Αλεξάνδρα (15 ετών) και ο Χρήστος (16 ετών) ξεκινούν να κάνουν περισσότερη παρέα στο σχολείο και να στέλνουν συχνά μηνύματα στο Instagram. Ο Χρήστος της ζήτησε να βγουν ραντεβού και εκείνη δέχτηκε αμέσως, καθώς εκείνος της άρεσε πολύ. Βγήκαν και πέρασαν τέλεια. Μετά από μερικά ακόμα ραντεβού, εκείνος την κάλεσε σπίτι του να δουν ταινία. Όσο έβλεπαν την ταινία, εκείνος άρχισε να την χαϊδεύει στα μαλλιά, κάνοντάς της φιλοφρονήσεις. Στη συνέχεια, άρχισε να την χαϊδεύει στη μέση και εκείνη, καθώς αισθάνθηκε άβολα, του απομάκρυνε το χέρι. Ο Χρήστος της είπε ότι του αρέσει πολύ και πως πρέπει να προχωρήσουν σεξουαλικά. Εκείνη του είπε ότι δεν θέλει και προσπάθησε να φύγει. Εκείνος την ακινητοποίησε στον καναπέ του και άρχισε να την γδύνει, αγγίζοντάς την σε προσωπικές περιοχές. Εκείνη έβαλε δυνατά τις φωνές και έκανε ό,τι μπορούσε για να ξεφύγει, αλλά ο Χρήστος είχε αρκετή δύναμη, με αποτέλεσμα να μην τα καταφέρει.

Ποια παραδείγματα έμφυλης βίας μπορείτε να αναγνωρίσετε σε αυτή την ιστορία; Ποιες είναι οι πιθανές επιπτώσεις της βίας για το θύμα; Εξετάστε το ζήτημα της προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου (victim blaming).

ΙΣΤΟΡΙΑ 2

Η Νεφέλη λατρεύει τα διαδικτυακά παιχνίδια και αφιερώνει πολλές ώρες από τον ελεύθερό της χρόνο σε αυτά. Ειδικά σε ένα συγκεκριμένο καταφέρνει και σημειώνει πολύ υψηλά σκορ, με αποτέλεσμα να γνωρίζουν το διαδικτυακό της ψευδώνυμο σχεδόν όλοι οι παίκτες αυτού του παιχνιδιού από την Ελλάδα. Πριν μερικές μέρες που έπαιξε στο παιχνίδι, ένας από τους άνδρες παίκτες – τον οποίο δεν γνώριζε- σχολίασε την εικόνα του προφίλ της στο παιχνίδι λέγοντας: «Τι όμορφη που είσαι! Αν ήμουν δίπλα σου τώρα, θα σου έδειχνα τι σημαίνει άντρας!». Η Νεφέλη αισθάνθηκε αρκετά άβολα διαβάζοντας αυτό το σχόλιο και στη συνέχεια αδιαφόρησε σκεπτόμενη ότι ήταν απλά ένα χαζό σχόλιο ενός ανθρώπου τον οποίο ούτε καν γνώριζε. Την τελευταία φορά που έπαιξε στο παιχνίδι, όμως, δεν είχε καλή επίδοση και στο τέλος, η ομάδα της έχασε, μιας και όλοι οι παίκτες δεν κατάφεραν να περάσουν την πίστα. Στη συνέχεια κάποιοι από τους παίκτες της έστειλαν τα ακόλουθα μηνύματα: «Πήγαινε στην κουζίνα σου και πλύνε κανένα πιάτο!», «Διάβασε κανένα βιβλίο και άσε τα διαδικτυακά παιχνίδια στους άντρες», «Βάλε τα κλάματα τώρα που έχασες και μην ξαναπαίξεις αφού δεν τα καταφέρνεις». Η Νεφέλη διάβασε τα μηνύματα και πήρε την απόφαση να σταματήσει αν μπαίνει στο παιχνίδι για ένα διάστημα.

Ποια παραδείγματα έμφυλης βίας μπορείτε να αναγνωρίσετε σε αυτή την ιστορία; Ποιες είναι οι πιθανές επιπτώσεις της βίας για το θύμα; Εξετάστε το ζήτημα της προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου (victim blaming).

1. Μετά το πέρας του χρονικού διαστήματος που έχει οριστεί για την ανάγνωση των ιστοριών και την απάντηση στις ερωτήσεις, ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες να μοιραστούν όσα σκέφτηκαν. Συστήνεται ο/η εκπαιδευτικός να ζητήσει από την κάθε ομάδα που έχει αναλάβει την ίδια ιστορία να παρουσιάσει τις σκέψεις της για ένα από τα ερωτήματα, ώστε να καλυφθούν όλα τα ερωτήματα εξοικονομώντας χρόνο. Εάν ο/η εκπαιδευτικός διαθέτει περισσότερο χρόνο στη διάθεσή του/της μπορεί να ζητήσει από τις ομάδες να παρουσιάσουν τις σκέψεις τους για όλα τα ερωτήματα μαζί.

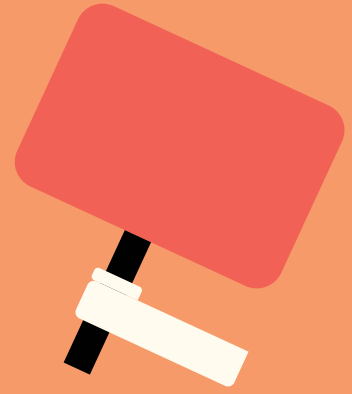
Οι αναμενόμενες απαντήσεις είναι οι ακόλουθες:

ΙΣΤΟΡΙΑ 1

- **Ποια παραδείγματα έμφυλης βίας μπορείτε να αναγνωρίσετε σε αυτή την ιστορία;** Σεξουαλική Βία, ενδεχομένως και σωματική, ανάλογα με το τι θα έχουν σκεφτεί οι μαθητές/μαθήτριες για τον τρόπο που την ακινητοποίησε.
- **Ποιες είναι οι πιθανές επιπτώσεις της βίας για το θύμα;** Συναισθηματικές επιπτώσεις (φόβος απέναντί του, ντροπή, ενοχή, έντονο στρες, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αίσθημα κατωτερότητας, ανεπάρκειας). Σωματικές επιπτώσεις (πόνος σε σημεία του σώματος τόσο λόγω βίαιης σεξουαλικής επαφής, όσο και λόγω σωματικής ακινητοποίησης)
- **Ζητήματα προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου (victim blaming):** Η Αλεξάνδρα δεν φέρει ευθύνη για όσα της συνέβησαν. Προσπάθησε να ξεφύγει και δεν τα κατάφερε, καθώς ο Χρήστος ήταν πολύ πιο δυνατός από εκείνη. Το γεγονός ότι πήγε στο σπίτι του δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση συναίνεση από μέρους της για όσα ακολούθησαν.

ΙΣΤΟΡΙΑ 2

- **Ποια παραδείγματα έμφυλης βίας μπορείτε να αναγνωρίσετε σε αυτή την ιστορία;** Διαδικτυακή Βία και, συγκεκριμένα, *Διαδικτυακή Παρενόχληση*.
- **Ποιες είναι οι πιθανές επιπτώσεις της βίας για το θύμα;** Συναισθηματικές επιπτώσεις (απογοήτευση με τον εαυτό, ντροπή, ενοχή, έντονο στρες, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αποφυγή παρόμοιων παιχνιδιών για να μην αισθανθεί ξανά παρόμοιο συναίσθημα, αίσθημα κατωτερότητας, ανεπάρκειας και ανικανότητας)
- **Ζητήματα προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τα περιστατικά βίας λόγω φύλου (victim blaming):** Η Νεφέλη δεν φέρει ευθύνη για όσα της συνέβησαν. Σχετικά με το πρώτο σχόλιο που της έκανε ο άγνωστος, εκείνη δεν φέρει ευθύνη. Είναι δικαίωμά της να έχει όποια εικόνα επιθυμεί στο προφίλ της. Όσο για τα σχόλια των συμπαικτών της, επίσης δεν φέρει ευθύνη, καθώς είναι απόλυτα λογικό να μην έχουμε πάντα την ίδια απόδοση στα παιχνίδια. Το γεγονός ότι είναι κορίτσι δεν σχετίζεται σε καμία περίπτωση με μειωμένες ικανότητες στα ηλεκτρονικά.

05

Προσωπική στάση απέναντι στα στερεότυπα για τις γυναίκες

5.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΖΩΗΣ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ 28 & 29

Μέχρι την ενότητα αυτή, οι μαθητές/μαθήτριες θα έχουν ήδη κατανοήσει τι είναι τα στερεότυπα, τους τομείς στους οποίους εμφανίζονται και τους παράγοντες διατήρησής τους. Στόχος, λοιπόν εδώ, είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίσουν τα στερεότυπα που τρέφουν οι ίδιοι/ίδιες μέσα τους και να αξιολογήσουν το πώς τους/τις έχουν επηρεάσει. Σκοπός της Ενότητας 2.5.1. είναι να εστιάσει στην κριτική σκέψη των μαθητών/μαθητριών και να την ενισχύσει, προωθώντας τους το μήνυμα ότι ο κάθε ένας τους ξεχωριστά, με την προσωπική του στάση, μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στον περιορισμό των στερεοτύπων και των συνεπειών τους στην κοινωνία. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η ενότητα αυτή να διαρκέσει περισσότερο χρόνο από τις υπόλοιπες, λόγω της σημαντικότητάς της στην αναδόμηση των στερεοτύπων.

Διάρκεια: 30 λεπτά

Εισαγωγή: Εισάγετε την εν λόγω δραστηριότητα με τον εξής τρόπο: «Αφού μάθαμε να αναγνωρίζουμε τις μορφές των έμφυλων στερεοτύπων και τις επιπτώσεις τους στο γυναικείο φύλο, πάμε να δούμε πως τα έμφυλα στερεότυπα μπορεί να έχουν επηρεάσει τον κάθε έναν και την κάθε μια από εσάς ξεχωριστά»

Μαθησιακοί Στόχοι: αναγνώριση έμφυλων στερεοτύπων στη ζωή των μαθητών/μαθητριών, κριτική σκέψη απέναντι στα έμφυλα στερεότυπα, καλλιέργεια ενσυναίσθησης, αμφισβήτηση και τροποποίηση έμφυλων στερεοτύπων.

Απαιτούμενο Υλικό: Προσωπικό Χρονολόγιο Ζωής εκτυπωμένο, Χρονολόγιο Ζωής Γυναίκας εκτυπωμένο.

Διαδικασία Εφαρμογής:

1. Μοιράστε από ένα Προσωπικό Χρονολόγιο Ζωής σε κάθε μαθητή/μαθήτρια. Δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες, προβάλλοντας τη διαφάνεια 28:

«Μπροστά σας έχετε ένα Χρονολόγιο Ζωής. Σε αυτό υπάρχουν τρεις ηλικιακές φάσεις. Η πρώτη αναφέρεται στη ζωή σας πριν το Δημοτικό, η δεύτερη στη ζωή σας κατά τη διάρκεια του Δημοτικού και η τρίτη στη ζωή σας κατά τη διάρκεια του Γυμνασίου. Κάτω από κάθε ηλικιακή φάση απαντήστε σε κάθε μια από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

A) τι σου επιβλήθηκε να κάνεις λόγω του φύλου σου (από γονείς/δασκάλους/φίλους);

B) ποιο από αυτά σε δυσκόλεψε πολύ;

Γ) ποιο σου φάνηκε εντάξει;»

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΖΩΗΣ

Πριν το Δημοτικό	Δημοτικό	Γυμνάσιο

Αναμένουμε να λάβουμε τέτοιου είδους απαντήσεις:

Πριν το Δημοτικό	Δημοτικό	Γυμνάσιο
<i>να παίζω με κούκλες, παρόλο που δεν μου άρεσαν</i>	<i>να γραφτώ μπαλέτο</i>	<i>να μάθω να μαγειρεύω</i>
<i>Να παίζω με όπλα μου...</i>	<i>να πιάω ποδόσφαιρο</i>	<i>να πηγαίνω με τον πατέρα</i>

2. Αφού ολοκληρώσουν οι μαθητές/μαθήτριες το παραπάνω, χωρίστε τους σε ομάδες των τεσσάρων, ανάμεικτες από αγόρια και κορίτσια. Αν είναι δυνατόν, οι ομάδες να αποτελούνται από ίσο αριθμό αγοριών και κοριτσιών. Μοιράστε σε κάθε ομάδα από ένα Χρονολόγιο Ζωής Γυναίκας. Στη συνέχεια, δώστε στους μαθητές/μαθήτριες τις ακόλουθες οδηγίες, προβάλλοντας τη [διαφάνεια 29](#):

«Μοιραστείτε τις απαντήσεις σας από την προηγούμενη δραστηριότητα με την ομάδα σας και προσπαθήστε, ενώνοντάς τες, να δημιουργήσετε με τη φαντασία σας το χρονολόγιο ζωής μιας γυναίκας στην Ελλάδα σήμερα. Με τι έμφυλα στερεότυπα μπορεί να έρχεται αντιμέτωπη πριν το Δημοτικό, κατά το Δημοτικό και κατά το Γυμνάσιο; Σημειώστε τις απαντήσεις σας κάτω από τις αντίστοιχες στήλες.»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΖΩΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Πριν το Δημοτικό	Δημοτικό	Γυμνάσιο

Αναμένουμε οι μαθητές/μαθήτριες να δομήσουν το φανταστικό χρονολόγιο με όλα τα στερεότυπα που παρουσιάστηκαν στο παρόν πρόγραμμα σε συνδιασμό με τα προσωπικά τους βιώματα και τα στερεότυπα που έχουν αντιμετωπίσει οι ίδιοι. Όλες οι απαντήσεις είναι αποδεκτές, καθώς μέσω της δημιουργίας αυτής της δομημένης θεώρησης της πορείας της ζωής ενός ατόμου, οι μαθητές/μαθήτριες θα συνειδητοποιήσουν τους τρόπους και τις διαδικασίες που κρύβονται πίσω από την εκμάθηση των έμφυλων ρόλων και συμπεριφορών και θα κινητοποιηθούν να εξετάσουν με κριτική οπτική την έννοια του φύλου και των στερεοτύπων που επιφέρει στις δικές τους ζωές.

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να διευρύνει την εν λόγω δραστηριότητα προσθέτοντας περισσότερες ηλικιακές φάσεις στο Χρονολόγιο Ζωής Γυναίκας, ανάλογα με τον χρόνο που έχει στη διάθεσή του και την κινητοποίηση των μαθητών/μαθητριών. Για παράδειγμα, μπορεί να προσθέσει: ΛΥΚΕΙΟ, ΑΡΧΗ ΕΝΗΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ, ΜΕΣΗ ΕΝΗΛΙΚΗ ΖΩΗ κ.ο.κ.

Στο τέλος της δραστηριότητας αυτής ολοκληρώνεται και το πρόγραμμα «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ». Προτείνεται ο/η εκπαιδευτικός να συνοψίσει τα όσα έλαβαν χώρα και να ζητήσει ανατροφοδότηση από τους μαθητές/μαθήτριες για το πώς τους φάνηκε το πρόγραμμα. Μπορεί να αναφέρει, προβάλλοντας τη διαφάνεια 30, ενδεικτικά:

06

Ενσυναίσθηση και κριτική σκέψη

6.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ 29, 30 & 31

Στόχος αυτής της ενότητας, είναι οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν με τρόπο βιωματικό το πως τα στερεότυπα φύλου επηρεάζουν τα συναισθήματα και τις αποφάσεις των γυναικών. Αφού έχουν αναγνωρίσει τυχόν στερεότυπα που φέρουν οι ίδιοι και έχουν κινητοποιηθεί να εξετάσουν με κριτική σκοπιά τα έμφυλα στερεότυπα, οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να κάνουν διάλογο ως ομάδα πλέον απέναντι σε ζητήματα σχετικά με τις γυναίκες και το ταξίδι. Παρακολουθώντας οπτικοακουστικό υλικό και μέσω του διαλόγου με όλη την ομάδα, οι μαθητές/μαθήτριες θα αναλογιστούν τα αποτελέσματα που επιφέρουν τα έμφυλα στερεότυπα απέναντι στα συναισθήματα, στις σκέψεις και στη συμπεριφορά των γυναικών και των κοριτσιών. Σε αυτή την ενότητα, τα παιδιά συζητούν σε όλη την ομάδα και προωθείται ο διάλογος, ώστε να ακουστούν σκέψεις και ιδέες στην ολομέλεια.

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εισαγωγή: Εισάγετε το οπτικοακουστικό υλικό στους μαθητές/στις μαθήτριες αναφέροντας: «Θα παρακολουθήσουμε ένα βίντεο για τις γυναίκες και τα ταξίδια. Παρακολουθείστε την πλοκή και προσπαθήστε να εντοπίσετε τα συναισθήματα των ομιλητριών που παρουσιάζονται στο βίντεο». Θέστε σε λειτουργία το οπτικοακουστικό υλικό στη διαφάνεια 30.

Μαθησιακοί Στόχοι: αναγνώριση έμφυλων στερεοτύπων σχετικά με τις γυναίκες και τα ταξίδια/μετακίνηση, αναγνώριση των στερεοτύπων για το γυναικείο φύλο και τα ταξίδια στο συνεχές του χρόνου, κριτική σκέψη απέναντι στα έμφυλα στερεότυπα, καλλιέργεια ενσυναίσθησης, αμφισβήτηση και τροποποίηση έμφυλων στερεοτύπων σχετικά με τις γυναίκες και τα ταξίδια.

Απαιτούμενο Υλικό: οπτικοακουστικό υλικό «Γυναίκες τότε και τώρα: το ταξίδι»

Διαδικασία Εφαρμογής:

Μετά την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού ρωτήστε τις ακόλουθες ερωτήσεις στους μαθητές/μαθήτριες:

- «01. Ποια συναισθήματα αναφέρουν ότι βίωσαν οι γυναίκες που παρουσιάστηκαν στο βίντεο όταν ξεκίνησαν το ταξίδι τους;
02. Πιστεύετε ότι το φύλο του ατόμου επηρεάζει την επιθυμία και την εμπειρία του ταξιδιού και της μετακίνησης;
03. Ποια στερεότυπα για το γυναικείο φύλο ενδέχεται να επηρεάσουν την απόφαση μιας γυναίκας να ταξιδέψει μόνη ή και να εγκατασταθεί σε ένα νέο μέρος;
04. Φανταστείτε ένα κορίτσι που μόλις έχει ολοκληρώσει τη φοίτησή της στο σχολείο και της δίνεται η ευκαιρία να ταξιδέψει για σπουδές στο εξωτερικό.
 - Μπαίνοντας στη θέση της, σκεφτείτε τις σκέψεις και τα συναισθήματα που ενδέχεται να βιώνει.
 - Εάν ήσασταν φίλοι της και εκείνη σας ανέφερε πως δεν είναι σίγουρη για το εάν θέλει να πάει γιατί πιστεύει πως «μια γυναίκα μόνη της δεν θα τα καταφέρει στο εξωτερικό», τι επιχειρήματα θα της προβάλατε ώστε να της δείξετε κατανόηση, αλλά και να την ενδυναμώσετε προκειμένου να αισθανθεί ότι μπορεί να τα καταφέρει;»

Οι αναμενόμενες απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα είναι οι εξής:

01. Φόβος, αμφιβολία, ανασφάλεια «ίσως είμαι πολύ μακριά και δεν θα τα καταφέρω», «η γυναίκα δεν θα καταφέρει μόνη της», αίσθημα ενδυνάμωσης μέσα από τις απρόβλεπτες συνθήκες, διάθεση για περιπέτεια, καλύτερη αυτογνωσία «γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτό μας και τις δυνάμεις μας».

02. Συνήθως ναι, γιατί παρατηρούνται στερεότυπα σχετικά με την ευαλωτότητα και την αδυναμία των γυναικών να τα καταφέρουν μόνες.

03. Στερεότυπα περί συναισθηματικής ευαλωτότητας, αδυναμίας.

Στερεότυπα περί σωματικής αδυναμίας («Αν συμβεί κάτι, η γυναίκα δεν έχει τη σωματική δύναμη να προστατέψει τον εαυτό της»)

Στερεότυπα γυναικείου φύλου και θρησκευτικό υπόβαθρο χώρας υποδοχής (π.χ. μουσουλμανισμός και γυναικείο φύλο)

Κάθε απάντηση είναι δεκτή και οι μαθητές/μαθήτριες μέσα από τον διάλογο και τον καταιγισμό ιδεών έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν περεταίρω στο ζήτημα.

04. Στην ερώτηση 4 ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει τον διάλογο είτε στην ολομέλεια, είτε να χωρίσει τους μαθητές/μαθήτριες σε ολιγομελείς ομάδες και να τους ζητήσει να διαδραματίσουν με βιωματικό, θεατρικό τρόπο την συζήτηση. Στην δεύτερη περίπτωση, μπορεί να ζητήσει από κάθε ομάδα να συζητήσει μεταξύ της τα συναισθήματα και τις σκέψεις του υποθετικού κοριτσιού και στη συνέχεια να αναπτύξουν έναν θεατρικό διάλογο στον οποίο ένας μαθητής/μαθήτρια από κάθε ομάδα να είναι το κορίτσι και ένας μαθητής/μαθήτρια να είναι ο φίλος/ η φίλη που προσπαθεί να την κατανοήσει και να την εμψυχώσει. Με τον τρόπο αυτόν, οι μαθητές/μαθήτριες καλλιεργούν με τρόπο βιωματικό ενσυναίσθηση και κριτική σκέψη απέναντι στο εν λόγω θέμα υπό συζήτηση.

Οι αναμενόμενες απαντήσεις περιλαμβάνουν:

→ Συναισθήματα και Σκέψεις: φόβος, άγχος, ανησυχία, αμφιβολία, «δεν θα τα καταφέρω μόνη»

→ Κατανόηση και επιχειρήματα υπέρ της ικανότητάς της να τα καταφέρει: «σε καταλαβαίνω», «είναι δύσκολη απόφαση», «τα έχεις καταφέρει σε όλα μέχρι στιγμής, δεν θα επηρεάσει το φύλο σου την ικανότητά σου να τα καταφέρεις σε ένα νέο μέρος!», «οι ικανότητές σου δεν ορίζονται από το φύλο σου», «μπορείς να καταφέρεις ό,τι θελήσεις, αρκεί να το προσπαθήσεις», «το ότι είσαι γυναίκα, δεν σημαίνει ότι είσαι ανεπαρκής», κ.λ.π.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 32

Στο τέλος της δραστηριότητας αυτής ολοκληρώνεται και το πρόγραμμα «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ». Προτείνεται ο/η εκπαιδευτικός να συνοψίσει τα όσα έλαβαν χώρα και να ζητήσει ανατροφοδότηση από τους μαθητές/μαθήτριες για το πώς τους φάνηκε το πρόγραμμα. Μπορεί να αναφέρει, προβάλλοντας τη διαφάνεια 30, ενδεικτικά:

«Μετά την ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας, το πρόγραμμα «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ» έλαβε τέλος. Στο πρόγραμμα αυτό μάθαμε να αναγνωρίζουμε τα έμφυλα στερεότυπα και τις επιπτώσεις τους για το γυναικείο φύλο. Παράλληλα, τα αμφισβητήσαμε και μάθαμε να ερμηνεύουμε την καθημερινότητα με πιο ρεαλιστικούς τρόπους, απαλλαγμένους από έμφυλα στερεότυπα.»

«Πώς σας φάνηκε το πρόγραμμα;»

«Αν σας ζητούσα να μου αναφέρετε ένα στοιχείο το οποίο κρατήσατε στο μυαλό σας από αυτό το πρόγραμμα, ποιο θα ήταν;»

«Υπάρχει κάτι που σας έκανε εντύπωση και δεν περιμένατε να ακούσετε;»

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ:

[The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence](#) (Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας)

[Equal treatment as regards access to employment, vocational training and promotion](#) (Ίση μεταχείριση όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση και την προαγωγή)

[Gender equality strategy](#) (Στρατηγική για την ισότητα των φύλων)

[Gender Equality Commission](#) (Επιτροπή Ισότητας των Φύλων)

ΦΟΡΕΙΣ:

[ΔΙΟΤΙΜΑ](#): Για ένα κόσμο έμφυλης ισότητας και δικαιοσύνης

[G-All](#): Gender Alliance Initiative (Η Συμμαχία των Φύλων)

[ΚΕΘΙ](#): Κέντρο ερευνών για θέματα ισότητας

[Gender Matters](#) (Το φύλο μετάει, έχει σημασία)

[European Institute for Gender Equality](#) (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ισότητα των Φύλων)

[Equal4Europe](#) (Ίσοι για την Ευρώπη)

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΟΡΟΛΟΓΙΑ):

[Βασικές έννοιες για την έμφυλη βία](#)

[Έμφυλη βία – Παρενόχληση – Ταυτότητες – Σεξισμός](#)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ:

[Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Γυναικών: πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα](#)

[A manual on addressing gender-based violence affecting young people](#) (Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας που επηρεάζει τους νέους)

[Σειρά Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Επιπτώσεων των Εκπαιδευτικών Πολιτικών στο Φύλο](#)

[Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων](#)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ (QUIZ):

[Ισότητα φύλων, Έμφυλες διακρίσεις](#)

[Your Words Matter: A new guide on gender-inclusive language and communication](#) (Τα λόγια σου έχουν σημασία: Ένας νέος οδηγός για τη γλώσσα και την επικοινωνία που περιλαμβάνει το φύλο)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ & ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Δημιουργία προγράμματος

Έλενα Κοντιζά, Ψυχολόγος-Παιδοψυχολόγος

Με την υποστήριξη:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συντελεστές:

post
scriptum

